

Mobil biblioteksverksamhet

Ett projekt med stöd från Kulturrådet,
Stärkta bibliotek

Linköpings stadsbibliotek 2022-2023

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Projektet - hur har det uppmärksammats?	5
Förstudie och personalförutsättningar	6
Projektmål	7
Ekonomi och styrdokument	7
Projektbudget.....	7
Framtidens mobila biblioteksverksamhet, 2021.....	8
Bibliotekslagen (2013:801).....	8
Prioriterade målgrupper utifrån Bibliotekslagen.....	8
Biblioteksplanen, 2020-2024 för Linköping kommun.....	8
Nämndmål utifrån enhetsplanerna, 2022 och 2023, Linköpings stadsbibliotek.....	8
Linköpings kommuns kulturpolitiska program, I samtiden för framtiden, 2019-04-23 - fortsättningsvis.....	9
Vad menar vi med mobil biblioteksverksamhet?	9
Delprojekt och aktiviteter	10
Delprojekt.....	10
Biblioteksombud i affär.....	10
Deckarpromenad "Linköpingsmysteriet".....	13
Medpassagerare på bokbussen.....	15
Bokbuss On Demand.....	17
Interaktiv högläsning LSS.....	19
QR-koder i sjukhusmiljö på avdelningen hematologen.....	21
Bokcaféer i city.....	24
Samverkan med LinGo.....	25
Biblioteksstart - Ryd.....	27
Aktiviteter.....	29
Vårens böcker i Bestorp, aktivitet i anslutning till tjänsten Biblioteksombud.....	29
Bokbuss på påsklovsläger.....	29
Mobilt bokcafé Litteraturdagen aktivitet i anslutning till delprojektet Bokcaféer i city..	31
Bokbuss på SM-veckans familjedagar.....	32
Pride 2022.....	34
Sportlov 2023.....	35
Biblioteket i i-HUSET.....	37
LinCon, Linköpings spelkonvent.....	38
Motorfestivalen på Sviestad.....	39
Bokbussen parkerad vid Bergs slussar med aktiviteter och författarsamtal.....	41
Byalagsträff i Björkeberg.....	42
Utställning under Biblioteksdagarna.....	44
Fortbildning i mobil biblioteksverksamhet.....	45
Slutsatser - vad tar vi med oss	47

Bokbussen i verksamheten.....	47
Samverkan.....	48
Prioriterade målgrupper.....	48
Digitala resurser i projektet.....	49
Vägar framåt.....	49
Lägga vikt på mobila arbetssätt.....	49
Hur kan vi gå till väga?.....	50
Hur mobila turer kan delas upp samt kompetensutvecklingsbehov med exempel:.....	51

Förord

Biblioteksverksamhet i alla dess former betyder mycket för många och biblioteket har högt förtroende hos allmänheten. Detta förtroende behöver vi förvalta och skapa förutsättningar så att vi kan fortsätta vara ett torg för alla människor, även utanför våra biblioteksbyggnader. Biblioteket är till för alla och genom att vidareutveckla den mobila, uppsökande verksamheten är förhoppningen att vi ska nå fler såväl på landsbygden som i staden. Denna rapport redogör för hur Linköpings stadsbibliotek i projektform arbetat med att utveckla den mobila biblioteksverksamheten under 2022-2023. De utåtriktade aktiviteterna i den ordinarie verksamheten har pågått parallellt med projektet.

Projekt av detta slag utgör del av bibliotekets verksamhetsutveckling. Att se möjligheter och göra biblioteket mer relevant för medborgare och bidra till människors möjlighet till delaktighet i samhället. Det handlar om förändringsarbete, våga utmana tankarna och i handling möta upp och finnas för dagens och framtidens användare. Bibliotekens demokratiska uppdrag har varit något av en kompass i arbetet.

Informationsinsamlingen har varit stor. En mängd möten med relevanta verksamheter, kommunala såväl som i föreningsliv och näringsliv har hållits. Rapporter, studier och andra goda exempel har lett fram till de projektidéer som redovisas i denna rapport. Goda tips och råd från kollegor och från personer inom liknande arbetsområden har vi dragit nytta av vilket hjälpt projektet framåt.

Rapporten är författad av undertecknad men många andra inom Linköpings stadsbibliotek har på ett förtjänstfullt sätt bidragit till såväl projektets genomförande som denna rapports färdigställande. Ingen nämnd och ingen glömd.

Välkommen att ta del av projektets genomförande!

Sofie Johansson
Linköping, augusti 2023

Sammanfattning

Linköpings stadsbibliotek har från februari 2022 till augusti 2023 bedrivit ett projekt finansierat av Kulturrådet. Detta har syftat till att utveckla den mobila biblioteksverksamheten och att prova nya mobila arbetssätt. Därtill har syftet varit att nå fler användare med prioriterade målgrupper i fokus men också en större allmänhet. Insatserna har skett såväl på landsbygd som i staden. Projektet bedrivs som en del i bibliotekets arbete att leva upp till det demokratiska uppdraget som är förankrat i bibliotekslagen.

En uppdelning i delprojekt och aktiviteter har gjorts för att skilja på typer av arbetssätt. Delprojekt är mer genomgripande och kräver mer vid uppstart och genomförande. De varar också över längre tid. Aktiviteter, även kallat pop-up, är som bekant tillfälliga oftast över en dag eller två. Båda tillvägagångssätten är viktiga i sitt sammanhang. Nedan följer några exempel på provade delprojekt och aktiviteter.

Delprojekt:

Under våren 2022 startades Biblioteksombud i affär för att möjliggöra hämtning av reservationer i den lokala matbutiken. Vi har provat att ha medresande östgötaförfattare med i vår bokbuss. Barnfamiljer har gått LasseMajas deckarpromenad som utfördes på stan i Linköping för att sedan ta användarna till huvudbiblioteket. På en vårdavdelning på Linköpings universitetssjukhus har vi testat att erbjuda våra digitala tjänster via QR-koder.

Aktiviteter:

Program som vi i vanliga fall har i våra bibliotekslokaler har fått flytta ut till andra platser i Linköpings omnejd. Författarsamtal har exempelvis fått ta plats vid Bergs slussar och den populära presentationen med nyutkommen litteratur ägde rum på en biograf i samhället Bestorp. Under spelkonventet LinCon fick vi möjlighet att visa upp vår nya spel- och rollspelshylla och locka med fantastisklitteratur. Upptäck bibblan i köpcentret i-huset pågick under tre dagar. Där visades b.l.a. inspirerande teknik inom ljud, film, foto, spel och VR som finns för utlån på biblioteket.

Vi har tänjt på gränserna för att nå människor på olika platser och livssituationer. Strävan har varit att nå fler med ett större utbud och innehåll som ger vidare förutsättningar för människor att utvecklas till deltagare i det demokratiska samhället.

Projektet har gett värdefulla erfarenheter som är beskrivna i varje delprojekt/aktivitet. Vi har från den utgångspunkten varit framåtskridande när vi provat en mängd olika sätt att arbeta på. Nya mötesplatser har skapats, vi har provat att ha programverksamhet på olika håll och fått nya låntagare på landsbygd så väl som i staden. Vi har även haft en bredd i fråga om samverkanspartners och visat att vi vill synas och finnas till för alla.

Projektet - hur har det uppmärksammats?

Under projektperioden har det pågående arbetet förmedlats vidare till kollegor. Kollegorna har i de olika delprojekten/aktiviteterna uppmuntrats till att vara delaktiga. På arbetsplatsen har projektet delat med sig i form av en föreläsning med Sirpa Bark, medförfattare till studien, Ett fenomen i rörelse: en undersökning om uppsökande biblioteksverksamhet i kommunerna i Västra Götaland. I denna fortbildning ingick även en workshop.

I personaltidningen Götabiblioteken, 2022:02 s.16-17 har delar av projektet presenterats för kollegor inom det regionala götasamarbetet.

Projektet presenterades i form av en bemannad utställning under de nationella Biblioteksdagarna som hölls i Linköping i maj 2023. Utställningen kom sedan att erbjudas närbiblioteken. I Stadshuset i anslutning till Kommunfullmäktiges sammanträde under hösten 2023 visas utställningen för Linköpings kommunpolitiker.

I Sveriges radio, tidningar och SVT Öst har framförallt delprojektet Biblioteksombud varit uppmärksammat. Vår medverkan under Byalagsträffen i Björkeberg fick sitt omnämnande i Emma Knyckares serie, Byrådet även detta Sveriges Radio.

Länkar till de sammanhang där projektet har omnämnts:

- ["Inte bara paket vin och medicin - nu kommer böckerna till Bestorp", Sveriges Radio](#)
- ["Lanthandeln blev biblioteksombud", Sveriges Radio](#)
- ["Nu kan du låna dina böcker på Ica Bestorp", Corren.se](#) (prenumeration krävs för åtkomst)
- [I det tysta, Byrådet, Sveriges Radio](#)

Digiteket tog kontakt vilket ledde till en artikel om delprojektet LasseMajas detektivbyrå - Linköpingsmysteriet. I artikeln "En biblioteksvärld full av agenter, spioner, magiker och detektiver finns artikeln för läsning. Detta tillsammans med flera andra digitala barn- och familjeaktiviteter i landet.

- [I en värld full av agenter, spioner, magiker och detektiver](#)

På Linköpings kommuns webbplats har vi kunnat synliggöra flera aktiviteter. Redovisningen till Kulturrådet har skett genom den etablerade rutin som gäller.

Förstudie och personalförutsättningar

Linköpings stadsbibliotek ansökte 2021 om bidrag från Kulturrådet i satsningen “Stöd till stärkta bibliotek” för att utveckla verksamheten. I ansökan lades fokus på utveckling av den mobila biblioteksverksamheten. Efter beviljat stöd skrevs en rapport i form av en förstudie med nya tankesätt kring den mobila biblioteksverksamheten. Det är en visionärt skriven rapport av Jan Holmbom på uppdrag av Linköpings stadsbibliotek där han redogör för den befintliga verksamheten men med ett tydligt framtidsperspektiv. Rapporten med titeln “Framtidens mobila biblioteksverksamhet” innehåller en redogörelse för hur framtidens mobila biblioteksverksamhet skulle kunna utvecklas. Den lyfter en mängd idéer inom tidsaspekten 20-25 år framåt i tiden. För att ta del av rapporten kontakta Linköpings stadsbibliotek.

“Linköpings kommun ska vara ledande när det gäller mobil biblioteksverksamhet. Vi ska se till att biblioteken når alla. För vårt uppdrag är så pass viktigt.”
(Holmbom s. 33, visionen för rapporten)

Projektet har haft två projektsamordnare, Sofie Johansson och Hanna Wallgren, båda heltidsanställda under ett års tid. Därefter fortsatte Sofie på heltid samt Tommy Jansson på 20% till projektets avslutning i augusti 2023. Redovisning till Kulturrådet skedde samma månad.

Projekttiden kom att justeras under hösten 2022 i form av en förlängning som innebar att projektet var delvis vilande under perioden september till december 2022. Under denna period arbetade projektmedlemmarna med ett annat hastigt uppkommet uppdrag med kommunala medel, öronmärkta till förmån för förskolor på landsbygd.

Projektmål

Projektets mål har varit att testa nya vägar framåt i syfte att utveckla bibliotekets mobila biblioteksverksamhet. Tonvikten har legat på att nå fler användare samt bibliotekets prioriterade grupper med ett större utbud och innehåll. Detta för att skapa vidare förutsättningar för medborgare att utvecklas till deltagare i det demokratiska samhällets utveckling. För att arbeta inkluderande mot en större allmänhet och nå ut på nya sätt genomfördes delprojekt och aktiviteter som hade för avsikt att vidga både individens och bibliotekets intressesfär.

Från förstudien användes valda delar men också flera egna uppslag när vi prövade oss fram för hur vi som bibliotek ska kunna uppfylla bibliotekens demokratiska uppdrag på platser där människor rör sig i sina vardagliga liv. Målsättning var att på detta sätt öka bibliotekets relevans i samhället genom att synliggöra och tillgängliggöra verksamheten utanför befintliga lokaler.

Med testverksamheten ville vi nå fler och skapa nya mötesplatser både på landsbygd och i staden. Vi tänkte oss en bred lokal samverkan med exempelvis föreningar, kulturaktörer och näringsliv. Förväntarna på projektet var att insatserna som genomfördes skulle ge värdefulla erfarenheter som vi kan använda oss av i arbetet framåt för Linköpings stadsbibliotekets mobila biblioteksverksamhet.

Ekonomi och styrdokument

Projektbudget

Kulturrådet beviljade 1.200.000 kr till projektet. Budgeten har satt ramarna för vilka delprojektaktiviteter som valts ut och kunnat genomföras.

Fördelning:

Personalkostnader: 1 104 102 kr

Verksamhetskostnader: 63 478 kr

I verksamhetskostnader ingår i huvudsak medier, teknikinköp och möteskostnader.

Arvoden föreläsare, författare: 15 340 kr

Resor: 5 363

Marknadsföring: 10 850 kr

Använda medel: 1 199 133 kr

Kvarstående medel: 867 kr

Framtidens mobila biblioteksverksamhet, 2021

Den framåtsyftande förstudien av Jan Holmbom, tidigare beskriven som genomfördes på uppdrag av Linköpings stadsbibliotek har varit en central utgångspunkt. På många sätt framhävs att "tänka utanför boxen", därtill ges förslag på hur olika upplägg skulle kunna se ut. Som projektsamordnare har vi använt ideerna i rapporten som en verktygslåda, plockat upp delar som genomförts samt även låtit rapporten fungera som inspiration till nya koncept som utförts.

Bibliotekslagen (2013:801)

Bibliotekens styrdokument och uppdrag. Nedan följer en övergripande text utifrån bibliotekens uppdrag:

Ändamål 2 § : *"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.*

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla."

Prioriterade målgrupper utifrån Bibliotekslagen

- personer med funktionsnedsättning
- de nationella minoriteterna
- personer med annat modersmål än svenska
- barn och ungdomar

Biblioteksplanen, 2020-2024 för Linköping kommun

Biblioteksplanen, det lagstadgade styrdokument som varje kommun ska ha. Planen syftar till att lyfta fram ambitioner och vägar framåt för de bibliotek som kommunen är huvudman för. Nedan följer aktuella utvecklingsområden för Linköpings stadsbibliotek:

- Nå fler
- Demokrati och yttrandefrihet
- Läslust
- Det livslånga lärandet

Nämndmål utifrån enhetsplanerna, 2022 och 2023, Linköpings stadsbibliotek

Aktiviteterna i enhetsplanerna har fokus på vad enheten ska förbättra och utveckla i verksamheten under 2022 och 2023 och vad som är löpande verksamhet. Nedan listas de nämndmål bibliotekets aktiviteter baseras på:

- Ett mångfasetterat kultur-, fritids- och idrottsliv
- Mötesplatser och anläggningar upplevs trygga och välkomnande
- Ett synligt kultur-, fritids- och idrottsliv
- God ekonomisk kontroll
- Effektiva administrativa processer
- Hållbar verksamhet
- Goda arbetsplatser
- Nya vägar för kompetensförsörjning

Linköpings kommuns kulturpolitiska program, I samtiden för framtiden, 2019-04-23 - fortsättningsvis.

Det kulturpolitiska programmet är framtaget med syftet att presentera en tydlig kulturpolitisk inriktning som blir vägledande och styrande för alla kommunala verksamheter. Nedan listas Linköpings kommuns fem fokusområden:

- Kulturlivets scener och mötesplatser, där frågor kring scener och mötesplatser är centrala, för att kunna skapa ett starkt kulturliv.
- Kulturen och det livslånga lärandet, där kulturens roll för upplevelser och lärande, riktat till alla åldrar, lyfts fram.
- Linköpings kreativa aktörer, där förutsättningarna att verka som kulturaktör är i fokus.
- Mångfald av möjligheter, där utvecklingen av kulturutbudet sätts i relation till publik och mottagare.
- Kultur för sin samtid och framtid, där mål för att stärka kulturens roll idag och i framtiden ryms.

Vad menar vi med mobil biblioteksverksamhet?

I uppstarten av projektet påbörjades kunskapsinhämtning på området mobil biblioteksverksamhet. Slående är att begreppet starkt förknippas med fordonsbaserade funktioner. Denna rapport visar, genom sina piloter, att begreppet är mycket vidare än så. Det finns andra metoder att nå ut som också behöver innefattas i definitionen. Vi tänker innehållsbaserat, vad vill vi förmedla, till vem och var och utifrån det komma fram till hur vi på bästa sätt når fram till önskat resultat. Med mobil biblioteksverksamhet menar vi inom projektet, all biblioteksverksamhet som kan flytta ut och genomföras utanför biblioteksbyggnaden för att möta medborgare på andra platser. Bokbussen har vi provat att använda på nya och ibland oväntade sätt, exempelvis bokbuss on demand, vilket presenteras senare i rapporten. Tilläggas bör att termen utåtriktad biblioteksverksamhet inom projektet står för att vi arbetat inkluderande, med öppenhet och jobbat just utåtriktat.

Delprojekt och aktiviteter

Under arbetets gång blev det tydligt att det behövdes göras en distinktion mellan typer av mobil verksamhet. Här valdes en åtskillnad mellan delprojekt och aktiviteter. Aktiviteter kan även kallas pop-ups.

Delprojekt benämns de piloter som pågått en längre tidsperiod. De är mer krävande i fråga om planering, genomförande och bygger till stor del på ihållande kommunikation och kontakter med andra verksamheter genom hela perioden. Avstämningar och uppdateringar har förekommit fortlöpande. Här kommer vi ner lite mer djuplodande och integrerat i människors vardag och verkar långsiktigt för att etablera kontakt och förtroende.

Aktiviteter har en tidsbestämd dag eller två och kan många gånger genomföras med kortare varsel. Ibland ingår de som del i ett större arrangemang och kräver mer planering. De bidrar till att vi som bibliotek gör oss relevanta på exempelvis skollov och särskilda aktivitetsdagar. När det gäller aktiviteter inom projektet är de på ett eller annat sätt nydanande. Vi dyker upp i sammanhang där vi inte varit tidigare eller på nya sätt. Någon värdering mellan delprojekt och aktiviteter görs inte utan båda är angelägna på sina egna specifika sätt.

Varje delprojekt och aktivitet redovisas nedan med efterföljande diskussion.

Delprojekt

Biblioteksombud i affär

“Mjolk, ägg, tomatpuré och två deckare samt sagan om det röda äpplet”

Att tänka nytt mitt i människors vardag ledde till första delprojektet Biblioteksombud i affär. Det startades i syfte att öka bibliotekets service på utvalda småorter inom Linköpings kommun med ICA Nära Bestorp som pilotbutik. Konceptet bygger på att det ska vara enkelt att låna, samt att lättare nå personer där de befinner sig på hemmaplan. Utöver att handla mat i affären, utför människor idag även andra ärenden i matbutiker, exempelvis hämta ut paketleveranser som beställts online. Att även få in biblioteksmedia som “vara” när man ändå går till affären är ett finurligt sätt att nå ut och i förlängningen främja läslusten. Tjänsten innebär att låntagaren beställer önskade biblioteksmedier via Götatabibliotekens webbsida till sitt biblioteksombud. När beställningen är klar för avhämtning meddelas detta via sms eller e-post. Låntagaren legitimerar sig eller använder sitt lånekort vid utlån i butikens utlämningsdisk.

Upstarten fick stor uppmärksamhet i media och marknadsfördes i olika kanaler såsom Sveriges Radio Östergötland vid två tillfällen, SVT Öst:s, lokala nyheter samt Östgöta Correspondenten som hade ett helsidesuppslag.

Vid projektstart trycktes 2000 exemplar av en marknadsföringsbroschyr som delades ut av en lokal förening till samtliga hushåll i Bestorp med omnejd. Lokala facebookgrupper var behjälpliga med att sprida information.

Leverans av medier sker en gång per vecka via Linköpings kommuns Internservice där transporten ombesörjs av befintlig tur vilket får ses som smart ur ett hållbarhetsperspektiv. Projektet stod för teknisk utrustning såsom surfplatta, skanner och kvittoskrivare. Utöver detta behövs Book-It flex, en webbapplikation för bokcirkulation som tillhandahålls biblioteksombudet.

Under sommaren 2022, veckorna då bokbussen stod stilla, kom ett uppsving i nyttjandet av tjänsten. Användningen fortsatte sedan att öka även efter att bussen startat upp verksamheten igen. Ett behov hade skapats som sedan bibehållits.

För att göra tjänsten möjlig togs en kontakt med dåvarande utvecklingsstrategen för landsbygdsfrågor i Linköpings kommun, Lars-Åke Gustafson. Han visade stort intresse och visade vägen genom att förmedla kontakt till handlaren på ICA Nära i Bestorp.

I samband med uppstart av tjänsten genomfördes en lansering i form av ett informationstillfälle utanför butiken. Vår närvaro meddelades även i den utdelade broschyren. Vid uppstarten i april skrevs ett flertal lånekort ut till nya låntagare. Något som i sin tur minskade startsträckan att börja låna.

Inom projektet ses Biblioteksombud i affär som ett komplement till ordinarie verksamhet. Linköpings stadsbibliotek har en uppskattad bokbuss med turer som besöker landsbygd inom hela Linköpings kommun.

Till vänster: Projektsamordnare Sofie Johansson, Hanna Wallgren och ICA-handlare Martin Andersson.
Till höger: Besökande familj vid invigningen av tjänsten 31 mars 2022.

Sammanfattande diskussion:

Att kunna erbjuda låntagare att hämta ut sina medier i affären där de bor är en tjänst som servar kommunens låntagare på landsbygd. Här utvecklas en bibliotekstjänst mitt i vardagen. Det har möjliggjorts genom samarbete mellan kommunen, näringslivet och det lokala föreningslivet. Många var de som ställde sig positiva till denna nya tjänst, i synnerhet Bestorpsborna själva. Detta projekt kom även att sprida sig till andra handlare i Linköpings omnejd som hörde av sig med intresse att starta upp i sina egna butiker. Det är ett koncept som har stor potential för att kunna vidareutvecklas och därigenom även få spridning samt öka antalet låntagare.

Från stadsbiblioteket i Lund hörde personal av sig och önskade införa något liknande i en nybyggd stadsdel. Deras förfrågan följdes av ett studiebesök hos oss samt i Åtvidabergs kommun. Även från Lindesbergs kommun hörde de av sig.

Hur kan man vidareutveckla denna tjänst? En förenklad självutlåning på samma sätt som sker i våra bibliotekslokaler skulle underlätta för personalen i affären. Butikspersonalen kan också utbildas mera gällande bibliotekets utbud och tjänster för att enklare kunna vägleda låntagarna. Utmaningen är att få folk att känna till tjänsten och nyttja den. Besök av oss på biblioteket på plats hos ombudet ett par gånger per år markerar vår närvaro och vi får chans att marknadsföra tjänsten. Programverksamhet skulle kunna ingå som inslag vid specifika tillfällen.

Ytterligare ett sätt att arbeta på orten som biblioteksombud är att rikta in oss mot olika verksamheter, exempelvis ortens äldreboenden, LSS-verksamheter, förskolor, lokala föreningar etc för hämtning av biblioteksmedia. Framöver skulle exempelvis hemtjänsten kunna hämta medier hos biblioteksombudet för att sedan leverera till sina brukare. Ett återinförande av konceptet Boken kommer i ny tappning.

Ett annat utvecklingsförslag är att utöka biblioteksombudstjänsten till att innefatta fler aktörer som exempelvis bensinstationer vilka redan utför liknande tjänster såsom paketutlämning. Här går att lyfta många fler exempel, budbilar, paketboxar, cykelbud, leverans med morgontidningar etc.

Den här typen av tankesätt kan ställa konceptet för vad ett bibliotek är på ända då det skiljer sig från vår traditionella verksamhet. Utlåning via andra aktörer gör bibliotekets tjänster tillgängliga och vi syns mer där människor rör sig i sitt dagliga liv. Det kan å andra sidan inte ersätta den kunskap som personal på biblioteken tillhandahåller. Genom kontakt med vår kundtjänst når låntagaren oss samt genom att möta upp vid hållplatserna för vår bokbuss.

En möjlig utveckling är att biblioteksombud på fler ställen frigör tid för bokbussen för omfördelning av tid och vara på platser där dess verksamhet kan behövas bättre. Här kommer vi in på bibliotekets prioriterade grupper, exempelvis LSS-verksamhet, äldreboenden, och HVB-hem. Temaveckor, särskilda dagar och lovverksamhet kan också prioriteras. Det handlar inte specifikt om biblioteksombudets förekomst utan handlar i så fall om en större omstrukturering av verksamheten för bokbussen med riktad uppsökande verksamhet men tanken väcks i och med bokutlämning på nya sätt.

Tjänsten Biblioteksombud har potential att ingå som ordinarie serviceutbud likt andra tjänster handlare utför inom ramen som servicepunkt. För införande i bibliotekets ordinarie verksamhet krävs att kommunen införlivar detta i serviceplanen för landsbygdsutveckling i Östergötland. Exempel finns att hämta från Åtvidabergs kommun som redan har denna tjänst i bruk om än i projektform. Glädjande är att arbetet kommit en bra bit på väg i Linköping då landsbygdsutvecklare samt kommunjurist m fl. hanterar ärendet tillsammans med biblioteket i skrivandets stund. Det kan mycket väl bli att Linköpings kommuns övriga fyra servicenoder kan erbjudas möjlighet att bli biblioteksombud.

Ärendet utreds och förslaget är att det ska gå till kommunstyrelsen för beslut. Ett lyft för landsbygden, biblioteksanvändarna och för oss som bibliotek.

För Linköpings stadsbibliotek har tjänsten varit en inkörsport till hur vi kan tänka och arbeta med service på landsbygden. Kontakt och flera möten med nye landsbygdsstrategen, Ranko Simic har genomförts. Det har bland annat resulterat i att biblioteket deltagit i byalagsträff i Björkeberg. Läs mera under aktiviteten Byalagsträff i Björkeberg.

Deckarpromenad "Linköpingsmysteriet"

"Nå barn och familjer på ett underhållande sätt".

Hur ska man få fler folk att hitta till biblioteket? Ett sätt kan vara att locka dem med något som engagerar. Med denna utgångspunkt föddes tanken att skapa en spännande familjepromenad som leder till biblioteket. I detta fall fångades barn och deras familjer upp på stan med hjälp av en deckargåta. Promenaden startade vid Stora torget och fortsatte vidare mot Domkyrkan, Slottet samt den gamla fängelsemuren för att avslutas på Linköpings stadsbibliotek. På utvalda platser fanns ledtrådar som ledde vidare till slutmålet. Deltagarna fick dessutom ett visst mått av kulturhistoria på köpet. Handlingen kretsade kring hur bibliotekets bok av guld blivit stulen och deltagarna måste hitta den skyldige och återbörda boken till biblioteket. Detta löses genom en enkel ord- och kunskapslek.

Projektet kontaktade författaren Martin Widmark och fick ett godkännande att använda karaktärerna från bokserien LasseMajas detektivbyrå. Med hjälp av Håkan Bäck, konstnärlig ledare på Teaterns hus, samt barnen Leo och Melinda med teaterbakgrund kunde projektet genomföras.

Efter avslutat deckaruppdrag fanns diplom att hämta på bibliotekets barn- och ungdomsavdelning. Där fick deltagarna en uppmaning om att besöka bibliotekets kuriositetskabinett som kan upplevas lite kusligt innan ljuset tänds. Där fanns en skattkista uppställd för promenaden. Bokmalen, bibliotekets maskot var svaret på deckarpromenadens gåta och fick således även agera frontfigur i skattkistan med både pins och klistermärken som barnen kunde plocka med sig hem. Förhoppningen var att varje besökare efter genomförandet skulle stanna kvar för att uppleva biblioteket och låna böcker och annan media.

Detektivhistorien var både digital och analog. Den digitala delen byggde på en karta över centrala Linköping som var upplagd på en webbsida. På sidan kunde man följa en bana med stationer längs vägen som Lasse och Maja guidade till. På varje station kunde man via telefonen starta ett ljudklipp eller skanna en QR-kod på den fysiska platsen och få samma information.

Lasse och Majas röster i ljudklippen spelades av Leo och Melinda från Teaterns hus, en lokal teaterutbildning för barn- och ungdom. Inspelningen gjordes i bibliotekets egen poddstudio. Då tillgänglighet är viktigt utformades mysteriet på ett sådant sätt att deckargåtan kunde lösas hemifrån i exempelvis mobilen utan att faktiskt behöva gå promenaden rent fysiskt - valet var fritt. Äventyret varade under sommarlovet 2022 och en bit in på hösten. Omkring 300 diplom delades ut till personer som gått deckarpromenaden. Fler kan ha gått promenaden utan att hämta ut diplom.

Sammanfattande diskussion:

Äventyret var ett sätt att få tillbaka familjer till biblioteket efter covidpandemin. Dessutom på ett sätt som var spännande, lekfullt och interaktivt. Besökarna fick möjlighet att upptäcka "skatten" som finns på biblioteket i form av litteratur och annan media.

Delprojektets potential var stor eftersom det baserades på två kända karaktärer Lasse och Maja, samt Martin Widmark, känd och uppskattad Linköpingsförfattare. Dessutom öppnade LasseMajas deckarhus i Linköping under våren 2023. Det var alltså extra aktuellt att lyfta och knyta an till LasseMajas Detektivbyrå. Viktigt vid uppstart var att få upphovsrättsinnehavarens godkännande för användning av bildmaterial och karaktärer. Ett sådant gavs från författaren själv och gjorde att projektet kunde gå från idé till handling.

Det finns utmaningar med att göra verksamhet i det fysiska rummet utomhus. Staket flyttas, målas om och informationstavlor får annan plats. Dessutom pågick SM-veckan med en mängd aktiviteter som plötsligt ändrade om gångstråk mm. Tillstånd för uppsättning av material behöver inhämtas från olika verksamheter/aktörer i Linköping. Det kan ibland ta tid att få till. Bara det faktum, vem äger en busskur där en QR-kod skulle passa perfekt?

Delprojektet uppskattades av kollegorna på barn- och ungdomsavdelningen och även andra inom Linköpings stadsbibliotek. Det skrevs ut lånekort i samband med att familjerna kom tillbaka från deckarpromenaden. Flera barn hade frågor om maskoten Bokmalen och annat som rör biblioteket. Som bibliotek kunde vi erbjuda en aktivitet som både var läsfrämjande och uppmuntrade till rörelse. Dessutom på ett sätt som var spännande, lekfullt och interaktivt. Våra besökare värdesatte promenaden som ett trevligt och lite överraskande inslag. Den positiva responsen kan sammanfattas med följande citat:

"Kul kombination att göra något fysiskt och sedan få avsluta på bibblan o låna"

LasseMajas deckarpromenad engagerade även andra bibliotek som hörde av sig och var nyfikna på och hur vi gått tillväga. Även Digiteket kontaktade projektet för en intervju. Det resulterade i en publicering på deras webbplats i januari 2023 under rubriken "[En biblioteksvärld full av agenter, spioner, magiker och detektiver](#)". I artikeln presenterades också flera andra digitala barn- och familjeaktiviteter i landet.

Tankar framåt utifrån denna erfarenhet är att en promenad likt denna kan göras på många olika spännande sätt. Ett quiz eller en promenad kan handla om i princip vad som helst och knyta an till något lokalt, till författare, till olika böcker eller teman. Beroende på målgrupp kan promenaden anpassas.

Att tänka på vid uppföljning är exempelvis att använda dynamiska QR-koder, som kan visa statistik utifrån hur många som skannat varje QR-kod.

Medpassagerare på bokbussen

“Östgötaförfattare på bokbussturné”

I bibliotekets bokbuss finns plats för ytterligare en person utöver chaufför och bibliotekspersonal. Detta ger möjlighet att erbjuda plats till medresande som kan bidra till ett mervärde på bokbussens tur för de som bor på landsbygden. Detta har testats i liten skala tidigare men gavs genom projektet möjlighet att prövas i större omfattning. Det är en idé som funnits med sedan tidigare och även omnämns i Holmboms rapport. En idé väl värd att testa för att se om det kunde locka fler personer att besöka bokbussen genom att vi bjöd på författarmöte på inplanerade turer. Valet med inriktningen på lokala östgötaförfattare kommer från den värvningsrunda som gjordes under aktiviteten, Mobilt bokcafé under Litteraturdagen. Åtta författare visade intresse och informerades i god tid om vad som gäller som medresande bland annat vad gäller bibliotekets riktlinjer.

De författare som deltog på varsin tur under september 2022 var Erika Rockborn, Eva Gustavsson, Helena Jonsson, Åsa Liabäck, Lena Petersson, Mia Zetterlund och Anders Gren. En färd med Dorothea Nicole Agborg fick ställas in på grund av sjukdom. Författarna fick välja dag för sin resa och fick information i förväg om vilka destinationer som gällde för respektive tur. Vi utgick från bokbussens ordinarie schema vad gäller hållplatser och tider. Med rubriken “Träffa lokala Östgötaförfattare på bokbussturné” gjordes en affisch och schema. Inför avresorna marknadsfördes varje författartur med sms till låntagarna, genom inlägg på Instagram samt anslag på bussen. Därtill marknadsfördes delprojektet i stadsbibliotekets övriga sociala kanaler och genom nyhetsbrev samt affischering på såväl huvudbiblioteket som närbiblioteken. Informationen kunde även ses i bibliotekets evenemangskalendrar.

Varje författare välkomnades innan avfärd. Vädret var gynnsamt och i stort sett samtliga författare kunde stå utanför bussen vid hållplatserna med ett högt bord för att möta besökarna. För samtliga var det en ny erfarenhet att åka med bokbussen. Efter genomförd resa gjordes en återkoppling med varje författare via mejl där de fick svara på några utvärderingsfrågor.

Sammanfattande diskussion:

Det var lyckat att så många författare valde att använda bokbussen för att visa upp sitt författarskap och prata om sin litteratur. Det är ofta återkommande personer som besöker bokbussen. Dock var förhoppningen med delprojektet att det även skulle tillkomma nya besökare och till följd även nya låntagare. Vi kan inte visa på att så har skett. Konceptet med medresande synliggjorde ändå både författare, litteratur och bokbussen som sådan. Det var något som lyftes i den återkoppling som författarna gav efter genomförd resa.

Några av författarna lade även ut egna stories i sina sociala medier vilket i sin tur uppmärksammade bokbussen. Ett exempel på det var författaren Åsa Liabäck som publicerade ett par positiva inlägg där hon lyfter win-win- situationen för både författare och bibliotek.

“Jag tycker att detta med författare på bussen är smart eftersom vi författare också jobbar för att sprida det på våra kanaler”. Jag tror på sociala medier som möjlig reklamplats. Jag tänker att som författare åker man inte med för att få sälja böcker, det är så försvinnande få. Det man åker med för är att få en chans att i stort marknadsföra bibliotekets tjänster (det tjänar ju vi författare på också så klart) och att det ger ett härligt och kul innehåll i våra kanaler (för min del Instagram och Facebook). Jag får ju även marknadsföring för mig som författare genom er annonsering om eventet innan. (Så ju mer effektiva ni är i er annonsering desto mer attraktivt blir det säkert för författare att åka med. Gratis reklamplats liksom. Dessutom var det jättetrevligt att prata med folk. Så ingen stress från er sida om inte författaren säljer böcker på turen. Vi får ut annat av resan”.

Åsa Liabäck

Medresande på bokbussen kan vidareutvecklas. Det går exempelvis att arbeta mer riktat mot föreningar och lokala aktörer samt marknadsföra möjligheten i fler kanaler och nu ut till småorterna. Vi bör även vidga utbudet till att omfatta innehåll kopplat till olika samhällsfunktioner, exempelvis utifrån bibliotekets demokratiuppdrag. Baserat på detta skulle medresande även kunna inkludera delar av kommunens samhällsservice såsom Kontakt Linköping, energirådgivare och företrädare för landsbygdsutveckling. När det gäller Linköpings kommuns energirådgivare är kontakt etablerad och medresandekonceptet kan komma att genomföras under hösten 2023. Från föreningslivet finns en mängd tänkbara medresande. Det finns också lokala eldsjälarna på småorterna som brinner för sin bygd som kan komma med förslag på personer och program och hjälpa till att sprida informationen.

Det går också att se över schemat för turerna. Istället för att resa med endast en tur kan personen/organisationen åka med på turer under en vecka eller två för att täcka in ett större område på landsbygden.

I detta delprojekt vill vi ta fasta på att få besökare att känna att det är lika naturligt att träffa en författare/förening/samhällsfunktion på bokbussen som i en biblioteksbyggnad. I linje med Linköpings kommuns strategi för landsbygden finns det anledning att uppmuntra till och genomföra aktiviteter i Linköpings omnejd. Formatet kan behöva ses över och anpassas för

att fungera på en buss. I de utvärderingar som gjordes efter varje avslutad resa uppkom en mängd programidéer från de medresande som skulle kunna genomföras på och utanför bussen. Det finns alltså redan flera förslag att använda sig av. Hänsyn behöver förstås tas till bokbussens personal för att se i vilken utsträckning det är rimligt att ha medföljande personer på bussen under turerna.

Bokbuss On Demand

“Boka ni så kommer vi”.

Vad finns det egentligen för efterfrågan på Linköpings stadsbiblioteks bokbuss? Den frågan besvaras bäst genom att faktiskt testas. *On demand* är en idé som finns med i Holmboms rapport vilket kändes som en god och finurlig idé att testa. Tänka intressenter skulle kunna vara företag, föreningar, organisationer, byalag, bokklubbar, eller kanske till och med någon privatperson som vill arrangera ett event. Vågar man boka en bokbuss och vad ska man med den till? Det kan verka både knepigt, annorlunda eller helt fantastiskt. Tanken är att beställaren har möjlighet att vara med och styra delar av bussens innehåll beroende på typ av evenemang. Platsen som besöks blir efter önskemål.

I augusti 2022 genomfördes marknadsföring i form av affischering på huvudbiblioteket, närbiblioteken samt i bokbussen. Bibliotekets sociala medier användes för att uppmärksamma den erbjudna tjänsten. Mejlutskick gjordes även till relevanta kulturaktörer i kommunen. Dessvärre fick vi ingen respons.

Under februari 2023 gjordes ytterligare mejlutskick till ungefär 150 olika föreningar i Östergötland. Flertalet var idrottsföreningar då de har störst representation i Linköpings kommuns föreningsregister. Hembygdsföreningar, friluftsföreningar, scoutkårer och många fler ingick också i utskicket. Som förening kanske man vill ha en direkt förfrågan för att våga nappa? Även nya inlägg på sociala medier gjordes.

Utifrån den marknadsföring som gjordes fick vi inte förväntat genomslag men tre intressenter hörde av sig på vårkanten 2023. Som personal jublade vi, äntligen! En hembygdsförening, en människorättsorganisation och ett glassföretag hörde av sig. I nuläget är glassföretaget och hembygdsföreningen inbokade. Vi hoppas på fler besök.

Till glassföretaget, Stafsäters glass åkte bussen den 4 juli 2023. Bussen ställdes upp i direkt anslutning till gårdsförsäljningen. Det finns inga andra verksamheter i direkt anslutning till platsen. Besöket skedde med fokus på biblioteket och glass! Bokbussens utbud med litteratur, tidskrifter, spel mm samt barnaktiviteter utanför bussen var vad som erbjöds.

Till hembygdsgården i Vårdnäs var bussen inbjuden söndagen 20 augusti 2023. Hembygdsföreningen hade Öppet Hus för hela familjen med upptäckarpromenad, demonstrationer av äldre hantverk mm. För bokbussens del ville vi passa på att locka nya låntagare till hållplatserna i bygden samt visa upp lokalhistoria och marknadsföra vår Östgötasamling. Personal från Stiftsbiblioteket följde med och vi fick med oss en sakkunnig medarbetare med tanke på den historiska inriktningen.

Sammanfattande diskussion:

Som en del i bibliotekets demokratiska uppdrag ställer vi vår buss till förfogande. Med bibliotekspersonal och bokbuss närvarande får människor del av bibliotekets utbud i fråga om litteratur, tjänster och information. En lite smågalen idé och ett sätt att testa efterfrågan på vår bokbuss och verka för ökad samvaro genom kulturaktiviteter.

För en tjänst som denna behöver behovet kartläggas och strategier tas fram för att uppmärksamma tjänsten. Säkerligen kunde möjligheten till tjänsten marknadsförts mer exempelvis genom Linköpings kommuns kommunikationsavdelning men samtidigt måste enskilda tjänster kunna bära sig själva via bibliotekets kanaler. Med denna service finns potential för biblioteket att synas och göra sig relevant i olika sammanhang utanför bokbussens ordinarie rutter.

Ur ett landsbygdsperspektiv finns stora möjligheter att kunna dra nytta av denna tjänst. Det krävs riktad marknadsföring för att jobba in konceptet. Bokbuss On Demand vänder på perspektiven. Konsumenternas behov styr innehållet i tjänsten. Att jobba på detta sätt är ett av flera utåtriktade arbetssätt som Bokbussen kan arbeta utefter.

Hur gick det då hos Stafsätters gårdsglass och besöket hos Vårdnäs hembygdsförening? Det var inte det bästa glassvädret den aktuella dagen i Stafsäter men många besökare kom ändå. De flesta med glassen i fokus men flera hade i förväg uppmärksammat att bokbussen skulle vara på plats och kom både för glassen och bussen. Vi fick nya låntagare, böcker lånades och barnaktiviteterna utanför bussen var populära. Besöket visade på att det kan vara en fördel att möta upp och närvara på mindre platser där det inte är någon konkurrens om besökarna. Här finns glass och biblioteket punkt slut. Det finns helt klart en fördel att jobba i mindre sammanhang.

I Vårdnäs var inte heller vädrets makter med oss helt. Även om det klarnade upp under eftermiddagen bidrog det ostadiga vädret troligen till relativt få besökare. Arrangören berättade att det brukar komma många på deras sammankomster, men så blev det inte denna dag. Det var ett 25-tal personer på plats.

Hembygsgården ligger naturskönt men svårtillgängligt för bokbussen. Bussen placerades ett stycke ifrån men ändå så att besökarna behövde passera bussen för att komma till hembygsgården. Besökarna var få och för bokbussens del blev det ingen succé. Målet att locka nya låntagare till bokbussens hållplatser i bygden nåddes inte.

Inne på området i en loge tillsammans med hantverkare och servering dukades det upp med lokalhistoriska godbitar från Östgötasamlingen. Lånemöjligheter fanns och vår kunnige medarbetare kunde samtala med samtliga intresserade. Stiftsbibliotekets deltagande var värdefullt, där hade vårt besök sin målgrupp och det gavs möjlighet att lyfta fram Östgötasamlingen.

Det blev speciellt med tanke på att vi var placerade på två olika platser. Med hjälp av en tipspromenad mellan de båda platserna försökte vi ändå locka besökande mellan oss men det var svårjobb. Hade vi varit tillsammans hade bussen sannolikt lockat fler. I detta fall,

den aktuella dagen när antalet besökande var få hade vi kunnat ta bil och enkom visat upp vår Östgötasamling samt delat ut bokbussens turlista. Men nu var bokbussen bokad.

Genom att anpassa innehåll efter besöksgrupp kan Bokbuss on demand göra sig relevant vid olika typer av sammanhang. Urval av vilka vi åker till måste göras utifrån de förutsättningar som ges. Tjänsten är kontaktskapande och vi kan finna nya samverkansmöjligheter.

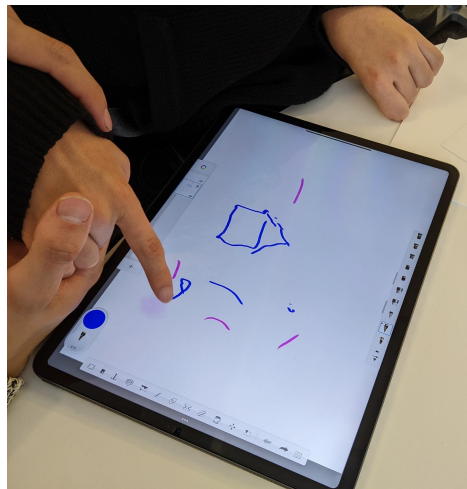
Bokbussen vid Vårnäs hembygdsgård. Urban Jarvid i den intilliggande logen pratar med intresserad besökare.

Interaktiv högläsning LSS

“Mötet med läsning”

Många gånger har personer som lyder under LSS svårt att komma till biblioteket. Kontakt togs med Händelseriket, en kommunalt driven verksamhet anpassad för att erbjuda ett brett spektrum av aktiviteter och upplevelser. I specialanpassade rum erbjuds en annorlunda miljö tillgänglig att upplevas med hörsel, syn, känsel, lukt, led- och muskelminne. I detta fall handlar det om personer i behov av assistenter för att klara av sin vardag. Hösten 2022 planerade Händelseriket en nystart efter covidpandemin och med nyanställd personal. Aktivitetsträffar planerades in för målgruppen, varpå Linköpings stadsbibliotek genom mobila biblioteksprojektet såg en möjlighet att kunna vara en del i detta. Bidraget blev en interaktiv högläsning tänkt en gång i månaden under september, oktober och november, vilka förlades till den fredag då de inplanerade aktivitetsträffarna ägde rum. Berättandet med boken i fokus, förstärks med enkel dramatisering och/eller bildstöd. Planeringen gjordes för tre träffar med för målgruppen anpassad litteratur. Med i planering och genomförandet var även bibliotekets samordnare för tillgänglighet. När en person läser gestaltar en annan person innehållet med kroppsspråk och gester. På detta sätt förstärks läsoplevelsen och blir enklare att ta till sig.

Vi såg möjligheten att lyfta mötet med deltagarna ytterligare genom att introducera användbara, inspirerande och roliga digitala verktyg. Detta för att föra in en dimension till i berättandet. På detta sätt kan digital delaktighet främjas för personer med funktionsvariation i lättisam och trevlig anda. Aktuella prylar lånades från bibliotekets digitala kreativa verkstad, DKV. Läsplattor, ritplattor samt terapidjur togs med för att visa upp och låta deltagarna testa.

Sammanfattande diskussion:

Den interaktiva högläsningen med två personal, en som läste och en som agerade, uppskattades och kändes värdefull. För ett otränat öga i dessa sammanhang var det inte lätt att läsa av och göra en bedömning av hur aktiviteten mottogs av deltagarna då deras funktionsvariationer inte riktigt medgav detta. Medföljande assistenter kunde berätta att aktiviteten gav ett gott gensvar hos deltagarna. Det vi märkte var att en bit in i läsningen så uppstod en tystnad, ett lugn som bestod under läsning och agerandet.

Personer med funktionsvariationer kan i varierande grad hamna i digitalt utanförskap, därmed insatsen att försöka få in olika digitala verktyg i mötet. Dock finns en viss svårighet med digitala verktyg för personer med svår funktionsnedsättning där de exempelvis inte kan röra vissa kroppsdelar på ett kontrollerat sätt. Samtliga deltagare under dessa träffar behövde en assistent för att kunna testa tjänsterna. Det visade sig vara viktigt att se till de enskilda personernas behov som varierade kraftigt.

En verksamhet som Händelseriket är en bra plats för att möta målgruppen. Att jobba mobilt och gå utanför biblioteket för att träffa personerna i fråga där de känner sig hemma tillsammans med sina personliga assistenter kändes meningsfullt. Högläsning kan tyckas enkelt men ska inte underskattas utan är av stort värde. Läggs det dessutom till en eller flera agerande till det som berättas ger det en extra dimension, ökar förståelsen och innebörden av bokens innehåll.

I de fall, likt Händelseriket där assistenter är närvarande, är det också dem man behöver arbeta vidare med. Detta för att ge vidare kunskap om de digitala möjligheterna, för att de i sin tur ska kunna föra vidare och jobba med LSS-personerna. De blir då ett led i kedjan till målgruppen som aktiviteten är ämnad för. Det är även viktigt att anknyta till individens egna intressen, förmågor och behov. Att biblioteket arbetar uppsökande mot målgruppen är inte något nytt men vi kan alltid hitta nya former som exempelvis det ovan beskrivna. När vi även anhöriga ökar vi deras kunskap om våra tjänster. Samverkan är ledordet för att nå målgruppen och vi bygger upp kunskapen om målgruppen och drar nytta av varandras kompetenser. Vikten av det mänskliga mötet hos målgruppen värderas högt. Den relation som skapas till bibliotekspersonalen underlättar vid fortsatt kontakt.

QR-koder i sjukhusmiljö på avdelningen hematologen

“Nå ut med bibliotekets populära digitala tjänster”

Linköpings universitetssjukhus (US) besöks av ett stort antal personer som av olika skäl vistas där som patient eller medföljande. Det finns sällan gratis litteratur att tillgå på sjukhuset vilket var anledningen till att vi ville undersöka om en insats kunde göras på det området. Ett samarbete inleddes med Medicinska biblioteket Region Östergötland (RÖ) vilket ledde till att vi kunde erbjuda tidningar och tidskrifter från Pressreader, e-böcker från Biblio, samt möjligheten att strömma film från Cineasterna.

Avdelningen hematologen på US kom att bli testpilot för detta delprojekt. På avdelningen med plats för 18 personer ligger patienter vanligtvis inne en längre tid, detta ansågs lämpligt vid ett test av detta slag. Inneliggande patienter var i regel mellan 18-60 år. Målsättningen var att ge möjlighet till ett brett kulturutbud för både patienter och besökande. Genom att läsa, lyssna på ljudböcker eller titta på film ville biblioteket bidra med ett mervärde under sjukhusvistelsen. Sannolikheten att fortsätta som låntagare efter sjukhusvistelsen sågs som stor.

Möjligheten att använda denna typ av tjänst kom lägligt då det framkom att US funderade över att köpa in liknande tjänster från andra aktörer. Ytterligare en aspekt som framkom var att sjukhusen inom Region Östergötland ur smittskyddssynpunkt valt att plocka bort alla tillgängliga medier från sina tidningsställ i sina offentliga miljöer. Dessutom blir tryckta medier snabbt inaktuella vilket får anses vara en nackdel.

Under en arbetsplatsträff strax innan julhelgen 2022 med hematologens personal (ett tjugotal) presenterades tjänsten och mottogs mycket väl. Vi var måna om att personalen inte skulle se detta erbjudande som en belastning i deras viktiga arbete, utan som en tillgång. En informativ affisch togs fram med QR-koder som ledde till Götabiblioteken och dess tjänster. Affischerna sattes upp på avdelningen i såväl patientrum som på mottagningen. Personalen uppmuntrades till att själva prova tjänsterna för att sedan kunna tipsa om dem till patienterna. QR-koderna fanns tillgängliga från 20 december 2022 till projektets testperiod som varade till den 15 april 2023. När testperioden var slut fick affischerna sitta kvar.

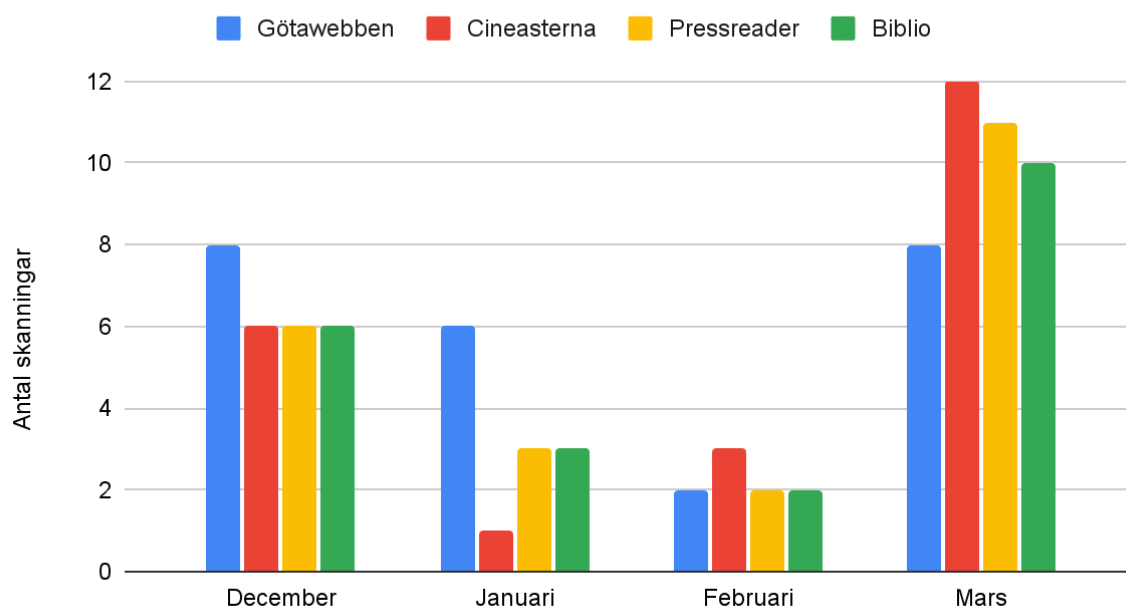
Vi beslutade oss för att ha regelbundna återkopplingar i arbetsgruppen för att kunna följa utvecklingen. Arbetsgruppen bestod av projektsamordnare samt personal från Medicinska biblioteket RÖ. Vid ett par tillfällen deltog hematologens vårdenhetschef. En månad efter start såg vi att QR-koderna inte hade använts i någon större omfattning av patienterna (personalen använde dem dock flitigt precis vid uppstart). För att ge skjuts åt delprojektet erbjöd sig medarbetare på Medicinska biblioteket RÖ att erbjuda information och support om tjänsterna på avdelningen. Vid två separata tillfällen gjordes besök i patientrum och intresserade patienter fick personlig service för att komma igång. Hänsyn togs till hälsoläge och smittskyddsfaktorer som inverkar på vilka besök som kunde genomföras. Efter personalbesöken med visningar av tjänsterna ökade antalet skanningar. Ett fåtal skanningar har gjorts utan att bibliotekspersonal varit involverad. Antalet skanningar kunde följas med hjälp av dynamiska QR-koder som lagrar en kort unik URL (webbadress).

Sammanfattande diskussion:

Idén att använda denna typ av tjänst kom lägligt i tid av tidigare nämnda skäl med begränsade möjligheter till ett kulturutbud. Ett stort antal skanningar gjordes direkt efter att vi introducerat koderna för personalen och uppmuntrat dem att skanna. Gott så väl men sedan minskade användningen. Patienterna använde inte QR-koderna nämnvärt.

Efter personalbesöken med visningar i form av information och support ökade antalet skanningar och låntagarkonton skapades. Det visar på att det krävs personlig guidning för att få användarna att använda tjänsterna. Ströskanningar har gjorts utan att bibliotekspersonal varit involverad men sparsamt. Värt att ta med sig i vidare utveckling är att trots enkelheten i att skanna så görs det sällan.

Skanningar över tid

Av diagrammet kan utläsas att skanningarna (totalt 89 st.) är förhållandevis jämnt fördelade mellan de olika tjänsterna. Ökningen som ses i slutet av mars är resultatet av att bibliotekspersonal bistått med introduktioner och support. De höga staplarna i december förklaras av de skanningar som gjordes av hematologens egen personal.

Det här delprojektet kan vidareutvecklas på flera sätt och behöver testas i större omfattning. Affischerna kan sättas upp på fler platser inom Linköpings universitetssjukhus. Vårdpersonal kan vidareutbildas gällande Götatabibliotekens tjänster förutsatt att det inte går ut över vårdarbetet. Bibliotekspersonal behöver vara ansvarig och bistå med personlig service, visa konceptet och introducera på plats. Den personliga servicen är av stor vikt främst för personer som inte är låntagare sedan tidigare. De kan behöva få hjälp med att skapa ett låntagarkonto för att sedan kunna nyttja bibliotekets tjänster. Vid en fortsättning behöver tjänsten formaliseras, arbetssättet förfinas för att möta upp på avdelningarna på bästa sätt. Vem utför supporten, hur och när? Utvecklas verksamheten med QR-koder kan personalinsatsen bli resurskrävande men nog så viktig. En nära dialog med ansvarig på avdelningen, som vi haft, visade sig vara av stor vikt.

Från avdelningen hematologen ser man gärna en fortsättning på samarbetet. Det de upptäckt är att det är svårt att nå ut med informationen ordentligt och upplevelsen är att patienterna inte varit så försigkomna i att själva skapa lånekonton. Personalen har pratat om tjänsterna men att det kan ha funnits en rädsla i att informera då man inte varit på det klara med hur man skapar konto och då blir det ett större moment med viss osäkerhet. Några patienter har verkligen uppskattat besöket med handledning. Det är ett nytt grepp från bibliotekets sida med denna typ av service som man som patient inte räknar med och man kan blir lite överrumplad. Hälsostatus gör också att man kan ha svårt att ta in, eller inte orka tänka på annat än sin egen hälsosituation. På frågan hur de från avdelningens sida ser på arbetssättet med bibliotekspersonal som kommer och instruerar så är svaret positivt. De önskar fortsätta med besök från bibliotekspersonal som kommer 1-2 dagar i veckan.

Arbetsgruppen har träffat Biblioteksutveckling Östergötland för gemensam reflektion hur våra erfarenheter inom projektet kan tas vidare. Det finns idag ett intresse men att pröva konceptet vidare kräver fortsatt erfarenhetsutbyte och förankring inom Götasamarbetet. Konceptet skulle då kunna testas vidare på fler sjukhus och andra vårdinrättningar inom Region Östergötland. För Mobila projektet är delprojektet avslutat men med förhoppningen att det blir en fortsättning i ordinarie verksamhet.

Götabibliotekens digitala tjänster har potential att finnas tillgängliga på fler mottagningar och vårdavdelningar på US i Linköping samt andra vårdinrättningar inom Region Östergötland. Det finns ett intresse då förfrågan om e-tjänsterna kommit in även från en annan vårdenheter än den vi testat. Aferesmottagningen som visat intresse tar emot friska trombocyt- och plasmagivare som gärna läser eller tittar på film under tappningens gång. De har också patienter som genomgår behandlingar i upp till fem timmar och med tillräckligt gott hälsoläge för att orka med viss sysselsättning. Projektet tipsades om att det kan vara en vinst i att satsa på mottagningar då möjligheten för vårdpersonalen att hinna med att vägleda till tjänsterna ofta är större.

Vilka tjänster som ska erbjudas kan också utökas och anpassas beroende på vilka avdelningar/mottagningar som berörs. En fortsättning skulle kunna vara att utveckla och samarbeta mer med universitetssjukhusets hälsofrämjande enheter.

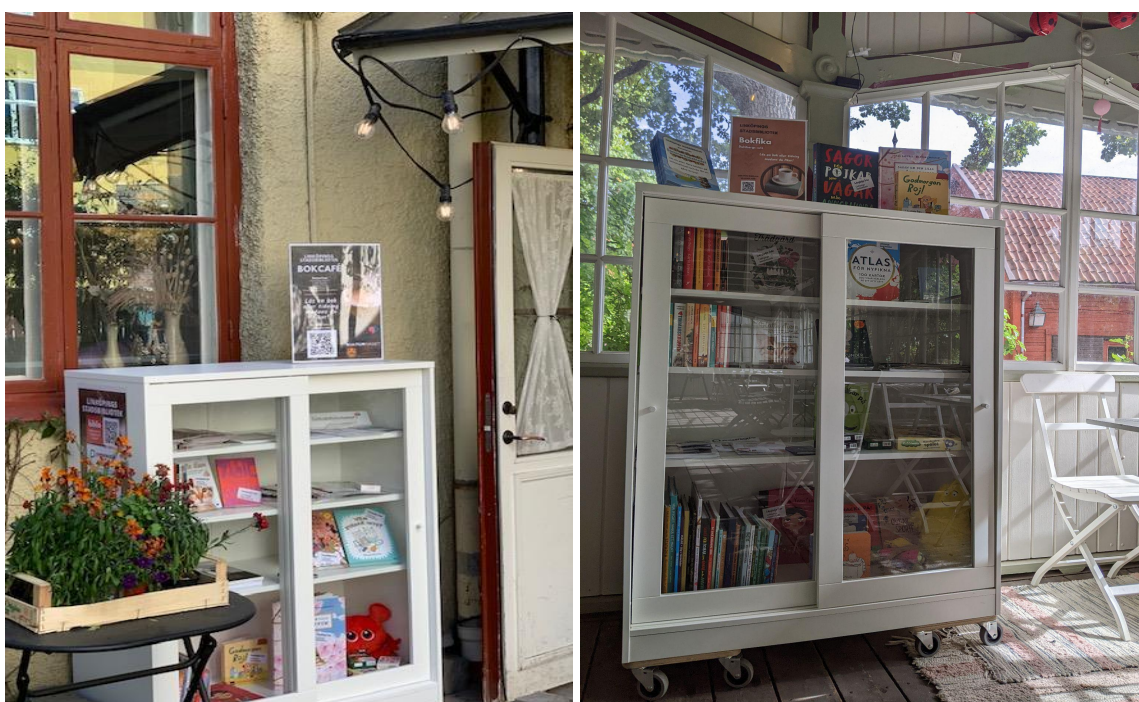
Ser vi i ett vidare perspektiv är det inte svårt att tänka att QR-koder med bibliotekstjänster har förutsättningar för att nå ut även i andra miljöer. QR-koder i väntrum av olika slag, på Östgötatrafikens tåg och i andra offentliga miljöer. Brasklappen är att hjälp med uppstart kan behövas för ett bra och funktionellt nyttjande.

Bokcaféer i city

“Läs en bok eller tidning medan du fikar”.

Inom projektet har ett mål varit att samverka med andra lokala aktörer. Ett sådant exempel är Kulturveckan som årligen anordnas av Linköpings kommun (från 2023, Hjärta kultur). Här sågs en chans att bidra och göra oss relevanta i människors vardag medan de fikar eller äter på något av stans caféer. Utvalda caféer i Linköpings city sade glatt ja till att låta sig samarbeta med Linköpings stadsbibliotek för att bli Bokcafé under Kulturveckan med eventuell fortsättning. Under Kulturveckan 2022 placerades bokskåp i direkt anslutning utanför respektive café för bästa möjliga exponering. Ett välfyllt bokskåp med böcker och tidningar placerades lätt tillgängligt för stadens cafébesökare att nyttja på plats. På varje nyinköpt bok placerades en synlig klisterlapp märkt “Läsglädje från Linköpings stadsbibliotek”. Utöver böcker och tidningar med blandade teman fanns olika enkla spel. Inköpen var noga genomtänkta, det skulle finnas en bredd både vad gäller genre och målgrupp. Skåpen var även utrustade med bibliotekets informationsmaterial och på sidorna en affisch med QR-koder till våra populära e-tjänster. Tillsyn, uppfräschning och påfyllnad av bokskåpen har biblioteket ansvarat för. Sedan har det legat i cafépersonalens eget intresse att bokskåpen ser välvårdade ut i deras lokal.

De caféer som ingick i samarbetet vid uppstart var *Babettes*, *Simons Rosteri & Bageri*, *Ronaldos Bistro*, *Café Gyllen* samt *Tropikhuset*. Flera av dem hade kvar sina bokskåp även under sommarmånaderna men då inomhus. Tropikhuset valde att under hösten behålla sitt bokskåp tills vidare. Ett av skåpen fick ny plats på *Friskis&Svettis* i Harvestad, Linköping. Det ställdes i träningslokalen och det skapades en egen poster med slogan “Träningsglädje+Läsglädje=sant”. Ett annat skåp flyttades till *Dahlbergs café* i Gamla Linköping under juni månad. Under hösten 2022 flyttades böckerna in i caféet medan skåpet ansågs vara för stort och fick hämtas hem till biblioteket.

Sammanfattande diskussion:

Projektet som i första hand var avsett för dagarna under Kulturveckan resulterade även i att några av de utplacerade bokskåpen fick stå kvar. Att flera bokskåp blev permanenta kan sägas visa på deras betydelse. Personal på plats har berättat att skåpen har använts flitigt och att det därmed tillfört något extra i deras verksamhet. En vinst för cafébesökaren och för biblioteket då vi når ut och syns där människor rör sig.

Att ta hänsyn till i detta projekt är tillsynen och underhållet av varje bokskåp. Eftersom bokskåpen är utplacerade på olika platser krävs en relativt tät kontakt med ansvariga på plats samt besök för att kontrollera skicket på både skåp och böcker. Det kan tyckas vara en mindre insats men värt att ha i åtanke för framtiden vid liknande projekt då en arbetsinsats krävs än bara under uppstart. Det arbete som läggs ner är ändå viktigt då böckerna har använts och sannolikt skapat mervärde för cafébesökarna. Det ligger i samarbetsparternas intresse att det ser snyggt och ordnat ut i och runt bokskåpen. Detta borde motivera caféerna att sköta visst underhåll. I många fall tycks barnböckerna vara de mest använda och populära i skåpet. Nyinköp behöver göras då och då både med avseende på böckernas skick men också för att locka med nytt innehåll.

Det är inte svårt att se en fortsatt utveckling med placering av bokskåp på en mängd olika platser där människor möts såsom exempelvis i väntsalar. Företag skulle kunna sponsra med medel för skåp- och bokinköp i sina lokaler. Innehållet kan också anpassas efter målgrupp. Bokskåp är ett konkret sätt att göra reklam för biblioteket runtom i samhället.

Samverkan med LinGo

“Hur vi kan möta unga utanför stan”

Den kommunala verksamheten LinGo arbetar för att öka det befintliga utbudet av fritidsaktiviteter i områden inom Linköpings kommun där valmöjligheten för unga i åldrarna 13-25 år ofta är begränsad. Målet är att erbjuda och främja en bredd av aktiviteter som lockar unga med olika intressen. Att skapa möten och aktiviteter på arenor som redan finns i Linköpings kommun samt på platser som ungdomar själva väljer är del i verksamheten. Här kommer landsbygdsperspektivet in, alla bor inte stadsnära. Ska biblioteksverksamhet finnas för alla måste även landsbygden inkluderas samt den målgrupp som LinGo vänder sig till. Som bibliotek vill vi samarbeta och skapa möten för en aktiv fritid för nämnda målgrupp. Detta kan göras genom en bokbuss på vald plats som tillsammans med LinGo kortar steget för ungdomar att möta biblioteket och även besöka oss framåt i vår ordinarie verksamhet.

Projektet tog kontakt med LinGo redan under våren 2022. Vi träffades och informerades om varandras verksamheter och hade från båda sidor önskemål om samarbete. Från biblioteket åkte projektsamordnare med under en av LinGos turer i deras husbil med destination Skeda Udde. Två tjejer dök upp som önskade komma in i husbilen medan regnet duggade. Det erbjöds några olika aktiviteter. De fick med sig var sin gåvobok men intresset för bibliotek och läsning var inte så stort. Det blev trots allt ett möte med en bibliotekstouch. Fortsättning på samarbete skulle följa men avbröts under höstperioden då vi båda projektsamordnare fick ett uppdrag att jobba mot förskoleverksamhet på landsbygd. Förnyad kontakt togs under våren 2023.

En tisdag på påsklovet sammanstrålade Bokbussen med LinGo i Vikingstad. Samhället ingick som sista stopp i bokbussens ordinarie turlista. Genom att stanna kvar en timme längre än vanligt gavs möjlighet att etablera kontakt. LinGo fanns på plats vid träffpunkten återvinnings i Vikingstad där elsparkcyklar, fotbollar mm erbjöds utanför deras husbil. Några ungdomar gjorde ett kort besök i bokbussen innan de gick in i LinGo-husbilen där andra ungdomar redan fanns. Från bibliotekets sida bjöd vi på popcorn och dricka vilket uppskattades!

Personalen hos LinGo har vanan och kunskapen att möta ungdomarna. Vi fick tips om hur man kan göra det enklare att ta kontakt. Kom exempelvis med en enkel aktivitet som underlättar att få till ett samtal, något man ska titta på eller klura ut. Det blir enklare att prata när man gör något tillsammans. Lyssna, känn av situationen och var lagom nyfiken. Ord att ta med sig vidare.

Projektet utrustade LinGo med ett mini-bibliotek i deras husbil. Den används i stort sett dagligen i verksamheten för att möta ungdomarna. LinGo försågs med ett 50-tal titlar som de fick behålla och låna ut på lämpligt sätt. Urvalet gjordes för att passa ungdomarna med litteratur på ämnen som humor, klassiker, äventyr, spänning, kärlek, sex, rasism, naturen, epa-traktorer samt några titlar på engelska. Ett par diktböcker smög sig också in i sortimentet.

Sammanfattande diskussion:

Det är angeläget att fortsätta samarbeta med LinGo och göra gemensamma aktiviteter en eller två gånger per termin. Ett samarbete att bygga vidare på i samråd med ungdomarna och personalen på LinGo. Samverkan i varandras verksamheter för den gemensamma målgruppen är vägen framåt.

Kan vi lyfta fram biblioteket på ett kravlöst men inspirerande sätt har vi kommit en bra bit på väg för att skapa ett fortsatt intresse hos ungdomarna. De behöver få veta hur vi som bibliotek kan vara relevanta för just dem.

Genom att förse LinGo med ett mini-bibliotek kan biblioteket bidra till en meningsfull fritid och arbeta för att främja läsandet bland ungdomar. Det får dock inte stanna där utan vi behöver fortsatt bjuda in till aktiviteter där ungdomarna kan upptäcka glädjen och nyttan med läsningen. Här kan vi exempelvis också bidra med saker som rollspel och andra interaktiva spel.

Träffen på påsklovet var också ett test i hur det var att stanna på en av bokbussens hållplatser lite längre tid. Någon ytterligare låntagare kom för att besöka bussen efter dess ordinarie öppethållande. Information om ett förlängt stopp av detta slag behöver spridas i bibliotekets marknadsföringskanaler. Testet ingick också som en del i att göra biblioteket mer synligt och som ett led i att anpassa och utveckla vår mobila verksamhet.

Biblioteksstart - Ryd

“Jämlika möjligheter oavsett bakgrund”

Ryd är idag tillsammans med Skäggetorp och Berga en av de stadsdelar i Linköping som har högst andel invånare med utländsk bakgrund. Vi som bibliotek behöver förhålla oss till detta och bjuda till extra för att denna målgrupp ska erbjudas samma möjligheter i vardagen som boende på annan plats i kommunen. Det ska inte spela någon roll vem du är och var du bor, alla ska kunna få förutsättningar för ett demokratiskt deltagande i samhället, för ökad jämlikhet och samhällsdeltagande. Vi genomför nu en “Biblioteksstart” framförallt för personer med annat modersmål än svenska. Vi riktar oss ändå till “alla” i området oavsett bakgrund. På så sätt blir ingen grupp särskilt utpekad utan alla är välkomna. Vi provar detta arbetssätt för att se vilka vi når.

Idén för Biblioteksstart är att låna delar ur den numera nationellt väletablerade satsningen Bokstart. Ingången i den satsningen för att nå familjer, primärt nyblivna föräldrar, med biblioteksinformation är genom BVC. Med Biblioteksstart blir ingången till stor del via bostadsbolaget Stångåstaden. De besöker nya hyresgäster månadsvis och sätter upp anslag i trapphus samt gör digitala utskick till hyresgästerna. Här vill vi samverka och komma in med ett erbjudande till hyresgästerna. Dessa erbjuds nu möjligheten till personlig biblioteksservice.

Hur ska man veta att man kan använda sig av sitt bibliotek om det saknas kännedom om våra tjänster? Här behöver vi arbeta för en förändring. Det är först i en kontakt med bibliotekspersonal som vi kan berätta om vår stora spännvidd av tjänster och möjligheterna med ett bibliotek. Mötet blir en form av lärande. En utbildning för att öka individens möjlighet till deltagande i samhället genom bibliotekens tjänster. Det handlar i grund och botten om mänskliga rättigheter och lite tillspetsat att ta makten över sitt liv genom fri åsiktsbildning. Den fria tanken vill vi som bibliotek värna.

Intresserade får själva bestämma var mötet ska ske, i hemmet, på annan vald plats eller på Ryds bibliotek. Valet är fritt! Mötet har en tydlig struktur för vad vi tar upp vilket är kopplat till Götabibliotekens webbplats för att vi på ett bra sätt ska kunna visa och exemplifiera. Dock finns det en flexibilitet då det i mötet sannolikt uppstår sidospår som vi vill ta vara på utifrån personens intressen.

Affischer sattes upp i trappuppgångar under maj 2023 och infoblad med intresseanmälan delades ut med hjälp av Stångåstaden. Informationen spreds även via Stångåstadens digitala nyhetsbrev strax innan midsommar. Dessutom har insatser gjorts på Ryds bibliotek med information i centrum samt besök på Öppna förskolan. Även besök i närliggande Mikaelkyrkan (Svenska kyrkan) gjordes då församlingen ofta är värd för olika typer av sammankomster. Affischerna är skrivna på svenska medan infobladen med intresseanmälan finns på svenska, engelska, arabiska och somaliska. Dessa är de utländska språk som i huvudsak talas i området. På Ryds bibliotek finns även arabisktalande personal.

I intresseanmälan finns en möjlighet att skriva om det är något som man särskilt önskar information om. Något som ger oss möjlighet att förbereda lite extra. I infobladet informerar

vi om att det via oss finns möjlighet till stöd för att lära sig svenska, att biblioteket ger tillgång till tidningar från hela världen och så tipsar vi om den populära körkursförberedande tjänsten Trafiko. Tre tjänster som kan locka målgruppen lite extra.

I samband med mötet får deltagaren ett par bokgåvor samt förslag på program och andra sammankomster på biblioteket som skulle kunna vara av intresse för deltagaren. Vi stämmer också av om det finns intresse för ytterligare besök. Biblioteket kan hjälpa till på flera sätt men också slussa vidare till andra relevanta verksamheter.

Sammanfattande diskussion:

Att arbeta med förändringsarbete tar tid och kräver en god portion tålamod. Det vittnar detta delprojekt om som kom igång sent i projektet. För att kunna utvärderas i egentlig mening behövs mer tid till att prova ordentligt. I slutet av april var marknadsföringsmaterialet klart och första informationstillfället kunde genomföras. Det blev under en sopplunch i Mikaelsskyrkan i Ryd där allmänheten samt flera verksamheter träffas på torsdagarna. Det gavs tillfälle att prata med präst, diakon, husmor samt flera av gästerna. Det visade sig att några besökare inte visste om att Ryd har ett bibliotek. I samband med mötet kunde vi sprida informationen om tjänsten "Biblioteksstart" till gruppen "Café kom som du är" med arabisk- och somaliskpratande besökare. Även studieförbundet Bilda som håller i Mamma-barnsvenska i Mikaelsskyrkans lokaler fick del av materialet för att föra vidare till sin grupp. Personal från Folkvandvården tog med sig affischer till sina lokaler. Det var ett bra tillfälle att knyta kontakter och sprida information om vår nya tjänst.

Värt att notera är att föreningslivet i Ryd inte är stort vilket gör möjligheten att nå ut den vägen är starkt begränsad. Den 2 juni 2023 medverkade Ryds bibliotek på en hållbarhetsdag i Ryds centrum tillsammans med ett flertal aktörer i området. På plats var projektsamordnare för att prata och bjuda in till Biblioteksstartsmöjligheten. Det var dock inte många besökande och det gjorde det svårt att få till samtal.

I insatser i områden som Ryd är det viktigt att ha med sig att socioekonomiska faktorer påverkar människors möjlighet till mobilitet. Har man till exempel inte råd med ett busskort så begränsas räckvidden påtagligt oavsett ålder och hälsa varför det är så viktigt att jobba lokalt. Med tanke på de prioriterade målgrupperna behöver biblioteket arbeta uppsökande på olika sätt och finnas där invånarna är.

Ett delprojekt som detta visar inte resultat på en gång utan kräver tålmodigt arbete över tid. Lyckas vi med att nå ut har vi kommit en bit på väg för att människor ska finna verktyg att styra och påverka sin egen vardag i det svenska samhället.

Aktiviteter

Vårens böcker i Bestorp, aktivitet i anslutning till tjänsten Biblioteksombud

“Ny litteratur och landsbygdsutveckling”.

Som en utvidgning och marknadsföring av projektet “Biblioteksombud i affär” arrangerades programmet “Vårens böcker” på Eklunda bio i Bestorp tisdagen den 3 maj 2022. Vårens böcker är en uppskattad bokpresentation med nyutkommen litteratur på huvudbiblioteket och emellanåt på närbiblioteken i Linköping. Målet var att inspirera till läsglädje även utanför våra befintliga bibliotek. Nu blev en biograf bibliotekslokal och samlingspunkt. Detta var ett samarbete med Byggnadsföreningen Hemmet Bestorp som för övrigt delade ut broschyrer till 2000 hushåll angående den nya tjänsten Biblioteksombud och inbjudan till Vårens böcker.

Evenemanget genomfördes i stort sätt som på huvudbiblioteket med medarbetare som entusiastmerande presentatörer. Ytterligare en programpunkt på agendan var information om bibliotekets populära digitala tjänster. Med på eventet var även Linköpings kommuns dåvarande landsbygdsutvecklare Lars-Åke Gustafson som deltog i programmet för att informera om Linköpings kommuns serviceplan för landsbygden. En viktig del i projektet då Biblioteksombud i affär samt programmet Vårens böcker i Bestorp syftar till att verka i överensstämmelse med landsbygdsutvecklingen inom kommunen.

Sammanfattande diskussion

De deltagare som dök upp på evenemanget var nöjda. De flesta berättade att de redan var vana biblioteksbesökare och låntagare. Dock innebär det samtidigt att arrangemanget inte nått nya låntagare i den utsträckning som vi hoppats på. Syftet var å andra sidan också att uppmuntra till nyttjandet av tjänsten Biblioteksombud i affär.

Merparten av besökarna kom för programmet Vårens böcker men här gavs även tillfälle att samtala med kommunens landsbygdsutvecklare. Att vi som bibliotek visar oss, genomför program och berättar om fördelarna med våra bibliotekstjänster som finns oavsett om biblioteket finns nära rent fysiskt eller ej är viktigt. Samvaro genom kulturaktiviteter ökar bibliotekets relevans, något som kan byggas vidare på oavsett om det rör sig om stad eller landsbygd. Återkommande träffar i bygden rekommenderas för att få kontinuitet och stärka vår närvaro. Det bygger dessutom upp ett bra besöks- och användarunderlag. Det gäller att hitta lokaler och rätt forum för mötena. Hjälpsamheten och generositeten på landsbygden är många gånger stor. Generellt sett är boende mycket måna om sitt närområde och vill vara med och finna vägar för ökad service och utveckling.

Bokbuss på påsklovsläger

“Där vi behövs som bäst”

En dubbelt prioriterad målgrupp för biblioteket är barn med funktionsvariation. I detta delprojekt lades fokus på barn och unga mellan 12-21 år med intellektuell funktionsvariation som fick besök av bokbussen på deras läger på Missmyra Kursgård under påskveckan

2022. LSS funktionsstöd/Fritid Linköping stod som huvudman för lägret. På plats slogs det upp tält och pratades om biblioteket. Därtill arrangerades tipspromenad, och bjöds på varm choklad. Flera av deltagarna visade intresse för böckerna på plats inne i bussen, särskilt böcker om djur. Bibliotekets digitala tjänster lyftes fram och vi berättade och visade på utbudet. Barnen fick prova ritplattor och mysa med de så kallade terapidjuren som bibliotekets digitala verkstad (DKV) införskaffat. Djuren fick stor uppmärksamhet och upplevdes som verklighetstroga då de kunde röra på sig. Djuren blev höjdpunkten för flera barn.

Högläsningen var också ett uppskattat moment där alla deltagare sedan fick ett eget bokexemplar att ta med sig hem. Boken som valts ut var Beppe Singers bok "Elara och den stora kraschen", pedagogiskt utformad och särskilt anpassad för personer med funktionsvariation. Bussen i sig fick uppmärksamhet då det räknades antal däck och gissades på dess längd mm. Frågan om vem som får köra fordonet diskuterades noggrant.

Sammanfattande diskussion:

Att besöka en bibliotekslokal passar eller fungerar inte för alla. Att kunna erbjuda barn med exempelvis intellektuell funktionsvariation ett eget tillfälle bara för dem är därmed av stor vikt. I fortsättningen är det meningsfullt att planera in återkommande besök för dessa barn och unga. Målgruppen är dessutom prioriterad utifrån bibliotekslagen.

Vid avresa uppmuntrades vi av personal på plats att liknande arrangemang gärna får göras vid fler tillfällen. Bokbussen lämnade Missmyra med en positiv känsla av att "detta måste göras om". Att läsa på olika sätt är inget nytt för denna målgrupp. Här skulle biblioteket kunna fundera vidare kring alternativa språkstimulerande aktiviteter. Vid besöket tyckte exempelvis flera av deltagarna att medtagna prylar från DKV var spännande. I kontakten med fritidskonsulent, LSS funktionsstöd/Fritid Linköping framkom önskan om en mer biblioteksnära relation på LSS-boendena. Som bibliotek kan vi verka i den dagliga verksamheten, vilket vi också gör emellanåt. Där finns dock utbildad LSS-personal och många aktiviteter genomförs kontinuerligt. Däremot finns det inte så ofta självklara aktiviteter på boendena. Stöd och hjälp till ett meningsfullt "hemmaliv" efterfrågas. Att jobba läsfrämjande i hemmet kan vara del i och skapa en meningsfull livssituation. Som förslag finns enkla läsecirklar med högläsning. Detta efterfrågas, gärna med någon enkel aktivitet i anslutning. Rätten till det skrivna ordet fastän man inte kan läsa poängterades av LSS-fritidskonsulenten. Ett förslag är att personal på närbiblioteken som känner sina områden väl samverkar i högre grad med boenden och genomför besök med relevant program. Kommer bokbussen på besök är det fulländat. Många barn och unga inom LSS är förtjusta i fordon vilket blev tydligt vid vårt besök. Utvecklingspotentialen är både stor och utmanande. Frigör mer tid och resurser för uppsökande verksamhet för våra respektive närbibliotek och gör det möjligt för dem att verka i större skala med våra prioriterade målgrupper. Här skulle "meröppet" kunna vara ett verktyg då det kan frigöra personalresurser som kan användas till aktiviteter inom LSS-verksamhet.

Mobilt bokcafé Litteraturdagen aktivitet i anslutning till delprojektet Bokcaféer i city

"Kaffe, muffins och lokala författare".

Detta projekt genomfördes som en förlängning av Bokcaféer i city under Kulturveckan i Linköping. Under Litteraturdagen arrangerades "Boktorg" vid Farbror Melins torg i centrala Linköping, med i huvudsak lokala författare från Östergötland. Mitt i boktorget ställdes bibliotekets bokcykel upp och det dukades upp kaffe och muffins samt en hel mängd med böcker med östgötsk anknytning. Målet var att personer skulle komma och låna böcker, samt att barnfamiljer skulle kunna stanna till och läsa med sina barn på de utplacerade filtarna och bänkarna bredvid. Vi önskade visa upp delar av den bokskatt som finns på biblioteket och denna gång fick Östgötasamlingen stå i fokus. Tanken var även att tillfället skulle ge oss möjlighet att informera och berätta om biblioteket som finns till för alla. I detta forum togs även en intresseanmälan upp där lokala författare kunde anmäla intresse som medpassagerare på bokbussen under september 2022. Listan fylldes på snabbt. Om delprojektet kan läsas mer om under rubriken Medpassagerare Bokbussen.

Sammanfattande diskussion:

Det kan ses som en mindre insats att delta en dag på ett evenemang som detta men för projektets del och för biblioteket som sådant genererade det en hel del positivt vad gäller samtal med låntagare och värvning av författare till ett delprojekt. Några barnfamiljer slog sig ned på filtarna och läste och en besökare läste högt för förbipasserande. Den medtagna litteraturen blev till samtalsämne och ledde till intressanta möten. Samtal med nya och redan befintliga låntagare som kom förbi för att prata bidrog till möjligheten att lyfta biblioteksfrågor. För att sticka ut och samtala kring bibliotekrelaterade ämnen krävs ett aktivt, utåtriktat arbetssätt. Få kommer till dig om du inte initierar ett samtal. Bemötandet är viktigt och vi får lov att vara lite påstridiga. Flera besökare trodde att det var biblioteket som var huvudarrangör vilket inte var fallet. Arrangemanget gav oss tankar på om biblioteket skulle kunna synas mer i liknande offentliga tillställningar och kanske då även som huvudarrangör.

Bokbuss på SM-veckans familjedagar

“Bokbussen, Krakel spektakel och maskotrace”.

Idrottsevenemanget SM-veckan genomförs varje år på olika orter i Sverige såväl vinter som sommar. Linköping stod 2022 värd för sommartävlingarna. Arrangör är Riksidrottsförbundet i samarbete med berörda idrottsförbund och värdstaden. Tävlingarna kunde också följas på Sveriges television.

Pådraget med aktiviteter runt om i hela Linköping var stort under ett par sommarveckor. Biblioteket engagerade sig på flera sätt och skapade program kopplade till sportteman. Inom ramen för projektet lades fokus på deltagande under “Barnens SM-vecka” som höll till i Trädgårdsföreningen, Linköping. På platsen fanns en mängd olika aktiviteter med olika aktörer. Bokbussen var på plats med läshörna och kringverksamhet runt bussen under lördagen den 2 juli. Bibliotekets teatergrupp deltog hela dagen och hade flera föreställningar på scen med teatern “Krakel spektakel köper en klubba”. Ytterligare en aktivitet var ett maskotrace som genomfördes efter ett förslag från biblioteket. Alla olika “Linköpingsmaskotar” tävlade mot varandra i en löptävling. Innan tävlingen var alla maskotarna uppe på scenen för att värma upp tillsammans med publiken.

Teaterföreläsningen Krakel Spektakel köper en klubba med personal från Linköpings stadsbibliotek

Sammanfattande diskussion:

Biblioteket visade dels upp sig med en mycket uppskattad teater som drog många åskådare till sig framför scenen. Bokbussen är ett säkert kort när det gäller att dra uppmärksamhet till biblioteket, så även denna gång med många besökare och utlån. Det var en varm dag och barnfamiljer slog sig ner på filtarna under det uppsatta tältet. Där fanns barnböcker och uteleksaker.

I maskotracet deltog Bokmalen vilket blev en rolig händelse. Några barn kände till malen sedan innan och för andra blev det en ny bekantskap.

Det kändes naturligt att biblioteket deltog med vår kreativitet och visade upp delar av vår verksamhet. Det är lätt att bli en i mängden och lite anonym i ett stort event som detta. Vi stack ändå ut med våra teateraktörer med sina färgglada kläder och inte minst vår bokbuss. Viktigt att visa att biblioteket är där människor samlas och där det händer spännande aktiviteter. Som helhet ett mycket trevligt initiativ. Det är inget nytt i sig att biblioteket syns under arrangemang i Trädgårdsföreningen men det var första gången som Linköping stod som värdstad för SM-veckan och därmed första gången för biblioteket.

Inför SM-veckan kastades det fram idéer på gränsen till galna som skulle kunna leda till uppmärksamhet för biblioteket. Efteråt fick vi höra att Linköpings stadsbibliotek hade haft bland de mest nyskapande idéerna av inblandade verksamheter. Kanske att några av dessa idéer kan återkomma i andra sammanhang för att skapa uppmärksamhet kring biblioteket och skapa en känsla av "det oväntade" hos besökarna.

Pride 2022

“För rätten att vara den du är”.

Mellan den 31 augusti och den 4 september genomfördes Linköping Pride. Inom projektet var det naturligt att delta utifrån bibliotekets värdegrund. Innevarande år hade biblioteket inte en etablerad grupp som arbetade med hbtqi+-frågor vilket gjorde det extra angeläget att delta. Medverkan skedde i flera olika former. Dels med bokbord med boktips med Hbtqi+ - tema under ett par dagar på Pride House. Där hade vi även boklotteri och det fanns möjlighet för besökare att skicka kärlekshälsningar/vykort. Vi gjorde även reklam för kommande arrangemang på våra bibliotek och särskilt för ett boksamtal med Hbtqi-anknytning. Huvudarrangör var Region Östergötland och Pride House genomfördes på Linköpings Konsert&Kongress. Där hölls även en mängd föreläsningar och mingel.

Som en ytterligare del i projektet ställde vi upp bokcykeln vid resecentrum i Linköping. Där bjöd vi på regnbågsfika samt material och böcker kopplade till hbtq-teman. Målet var att synliggöra och erbjuda och uppmärksamma litteratur till utlån även utanför bibliotekslokalen.

Som avslutning på Pridedagarna i Linköping deltog biblioteket i pridetåget som genomfördes lördagen den 3 september. Biblioteket medverkade i tåget med vår färgglada bokcykel. Stolta, glada och med regnbågsfärgade flaggor samt ett plakat med budskapet “För rätten att vara den du är” gled vi fram genom Linköpings city tillsammans med ca 1 500 andra personer. Inför evenemanget hade det köpts in flera normkreativa barnböcker och målarböcker i syfte att delas ut under pridedeparaden.

Premiär för Linköpings stadsbibliotek som medverkande i Pridetåget 2022

Sammanfattande diskussion:

Deltagande i Linköping Pride rekommenderas vara ett återkommande inslag från Linköpings stadsbiblioteks sida. Intet nytt på något sätt men kan inte nog poängteras. Biblioteket har en viktig roll och samhällsfunktion i att delta i sammanhang som handlar om "rätten att vara den du är". Tidigare år har Linköpings stadsbibliotek haft en så kallad "regnbågsgrupp" som aktivt engagerat sig, projektet täppte den lucka som uppstod under 2022. Förhoppningen är att gruppen återinförs med personal som engagerar sig tillsammans.

I utvärderingen till Region Östergötland som arrangerade Pride House föreslogs att evenemanget bör genomföras på Linköpings huvudbiblioteket nästa år. Pride House i Konsert & Kongress hade svårt att locka till sig besökare och tiderna för flertalet evenemang låg på förmiddagar vilket inte tros ha underlättat för människor att komma. Stadsbiblioteket, ett neutralt rum för alla som är lätt att hitta till och där alla är välkomna bör ha bättre förutsättningar att locka besökande till sig. Som skrevs i rapportens inledningen står biblioteket högt i förtroende hos allmänheten vilket underlättar vid genomförande av programverksamhet. 2022 var även första gången som Stadsbiblioteket deltog i Linköpings pridetåg, något som vi projektsamordnare önskar vara början på en tradition. Ett uppskattat inslag från bibliotekets sida var de bokgåvor som delades ut i samband med pridetåget.

Med facit i hand, 2023-års Linköping Pride genomfördes under maj månad. Pride House arrangerades på stadsbiblioteket och våra närbibliotek var som alltid aktiva på sina respektive håll. Linköping Pride anordnades i samarbete med RFSL Linköping, Transsammans, Lesbisk makt, och The Good Blood Company. Ett gediget program där biblioteket var mycket aktivt. Prideparaden genomfördes med ett flertal ur bibliotekets personal med familjer. Genomförandet möjliggjordes tack vare en ny tjänst som tillsattes, nämligen en samordnare för mångfaldsfrågor. Bland det första samordnaren tillsammans med en tillsatt mångfaldsgrupp gjorde var att se till att hela vår personalstyrka genomgår en utbildning för Hbtqi-frågor för att bli ett certifierat bibliotek. En riktig skjuts framåt i det meningsfulla arbetet för allas rätt och lika värde i samhället.

Sportlov 2023

"Biblioteket möter upp vid valda aktivitetsområden"

Genom att göra en snabb koll på vad andra verksamheter har för planerade lovaktiviteter sågs möjligheten att medverka i aktivitetsområden andra än våra egna. På detta sätt kan vi göra en insats för att synliggöra biblioteket och, skapa uppmärksamhet kring våra kommande programpunkter och biblioteket i stort.

Kontakt togs med Friluftsmuseet Gamla Linköping som hade sportlovsaktiviteter på gång. Även BK Derby kontaktades då de tillsammans med samarbetspartners arrangerade Skridskons dag på Stångebro. Båda aktörerna visade stort intresse av att vi kom och gjorde inspel hos dem. Under dagen i Gamla Linköping vankades det kafferep och bakning i Bryggaregården på temat "hur det var förr". Infocentret liksom ett flertal butiker höll öppet och för dagen öppnade även aktivitetshuset LasseMajas deckarhus på området.

Till Gamla Linköping tog vi med litteratur om "livet förr" samt dukade upp med boktips om äldre tiders bakning och nyare recept. Till Stångebro ordnade vi med en tipspromenad där vinnarna fick varsin bok som pris. Boktips gavs med vintersporttema. Vår maskot Bokmalen laddade för entré på isen. Marknadsföringsmaterial från biblioteket hade sin givna plats på båda ställena med fokus på barn & unga. Det blev även bokgympa och pixiböcker samt bokmalenreflexer delades ut. För besökare som ville fanns möjlighet att bli låntagare. Vi bjöd även på chokladmjölk och bullar så länge lagret räckte.

Från Gamla Linköping och Skridskons dag i Stångebro

Sammanfattande diskussion:

Gamla Linköping vänder sig till ung som gammal och våra möten med besökarna bekräftar detta. Vi ställde upp vår lådcykel på Kryddbtorget, plockade fram beachflaggan samt det medhavda materialet. Innan vi hunnit färdigt kom ett tiotal barn med en pedagog från fritidsverksamheten på Brokinds skola. Visst lockade den varma chokladen när det kändes kallt och rått. Det gjorde susen som en ingång till prat kring böcker och biblioteksvanor. Snabbt kunde det bjudas in till besök på bokbussen då den trafikerar Brokind. Personal på bussen mötte sedan ett par av dem under efterföljande besök på i Brokind. Utländska studenter vid universitetet samt flera far- och morföräldrar med barn stannade till hos oss. Promenerande med hundar och kompisar på sportlovsbesök mötte vi också. Efter lunch flyttade vi på oss till Vallamuseerna och lekparken men där var det tyvärr få besökare. Det genomfördes ändå ett "bokgympapass" med en familj.

På Skridskons dag dagen därpå fylldes isen med barn och familjer som såg chansen att åka skridskor under lovet. Ett hundratals unga var där för att ta del av skridskolektioner och skridskolek. Besökarantalet var stort på förmiddagen och vi hade goda möjligheter att prata med barnen och deras föräldrar. Vi stod på en plats, erbjöd en tipspromenad som blev populär, tipsade om böcker, evenemang och vad vi som bibliotek har att erbjuda. Vi fångade in en fritidsgrupp med elever från Rosendalsskolan i Skäggetorp och vi fick tillfälle att prata med dem. Bokmalen gjorde storstilad entré på isen och fick god hjälp av barnen för att klara av den fartfyllda leken. Malen blev snabbt poppis! Att bjuda på någonting som exempelvis varm choklad ska inte underskattas. Det möjliggör en stunds samvaro och prat kring läsoplevelser och hur biblioteket kan användas i vardagen. Inget slår det mänskliga mötet. Arrangören uppskattade vår närvaro och önskade oss åter för nästa års evenemang på isen.

Biblioteket i i-HUSET

“Biblioteket - motpolen i kommersen”

Till Linköpings köpcentra i-HUSET kommer alla kategorier av människor. Det är en stor mötesplats med ett stort flöde av konsumenter. Här vill vi som bibliotek naturligtvis också vara. Torsdag till lördag den 23-25 mars var vi på plats. Det var lönehelg vilket borde innebära mycket folk i rörelse. Syftet var att visa upp för besökare att vi finns i deras vardag med våra tjänster och breda kulturutbud. Vi ville locka till oss nya besökare! Målgruppen är bred, uppdraget att “nä alla” som snubblar över det oväntade.

Ett grundutbud med infomaterial fanns på plats under dagarna tre.

På torsdagseftermiddagen var fokus på hur man bäst nyttjar bibliotekets tjänster för människor med läshinder. Med lättlästa böcker, storstilsböcker samt taktila böcker ville vi visa att det även går att läsa på flera sätt för både barn som vuxen. På fredagseftermiddagen lades fokus e-tjänster samt allmän biblioteksinformation. På lördagen visade vi upp delar av vad som finns för utlån i vårt digitala bibliotek. Här hittar vi inspirerande teknik inom ljud, film, foto, spel och VR som finns för utlån på biblioteket. Vi önskade förmedla att fler får möjligheten att bli skapare och inte enkom konsument av media. Vi behöver öka kännedomen om att teknik för detta finns tillgängligt på biblioteket. För barnfamiljer fanns också en läshörna samt tipspromenad under samtliga dagar. Vi hade även högläsning av “Bockarna Bruse”.

Sammanfattande diskussion:

Vår ambition att få människor intresserade kändes betydelsefullt för evenemanget i i-HUSET. Vi fick nya låntagare som fick del av grundläggande biblioteksinformation. Målet att fler ska känna till bibliotekets verksamhet och känna sig välkomna till oss uppnåddes. Från dem som stannade till eller som vi på ett välkomnande sätt hejdade i sin framfart fick vi många gånger ett positivt gensvar. Några nya låntagare lyckades vi fånga upp även om de allra flesta var medvetna om var de hade sitt närmaste bibliotek och gick dit emellanåt. Vi kunde ge en variation av information, alltifrån öppettider till olika verktyg för våra digitala tjänster. Några fick Pressreader förklarad för sig och kunde ta del av tidningar och tidskrifter från sitt hemland. Någon kom sedan åter dagen därpå för ytterligare information om tjänsten. Biblio var det inte alla som kände till och att det dessutom är gratis. Ipads stod uppställda med visning av appar mm. Trafiko-appen, ny på Götabibliotekens webb som förbereder blivande bilförare för teoriprovet var poppis, något vi gärna berättade om. Överraskande för många var att vi har teknikutrustning för utlån för mediaskapande. Det var värdefullt att kunna visa våra uppskattade teknikprylar där VR-glasögonen var de mest populära. För några var det en ögonöppnare att vi som bibliotek tillhandahåller verktyg för eget skapande.

De yngre barnens läshörna var placerad lite vid sidan om för att få lugn och ro och strategiskt placerad intill en barnklädesbutik. Familjer hittade hörnan och vi kunde ha några högläsningstunder. Det var en uppskattad oas mitt i shoppingen. Vi tog även tillfället i akt att informera om vår barnverksamhet. Tipspromenad för de yngre barnen var lyckosam, bara på lördagen gick ett 40-tal barn rundan, ofta tillsammans med en förälder.

Valet av dagar på köpcentrum kan diskuteras. Lönehelgen är ett bra tillfälle men istället för torsdag till lördag hade det varit mer fördelaktigt att vara på plats fredag till söndag. På torsdagen var det få besökande. Det var optimistiskt att tro att vi på denna dag skulle kunna nå personer som har behovet att kunna läsa på olika sätt. Här är det bättre att jobba på ett annat sätt där vi direkt kan vända oss till målgruppen.

Idén med ett basmaterial av information och programblad var lämpligt för att sedan tillföra mer beroende på tema för respektive dag. Genom eventet nådde vi en bred målgrupp, ung som gammal, svenskar men också personer som talar andra språk. Det var även ett sätt att närma sig ungdomar men med ett varierat resultat. Sammantaget var vi förhållandevis nöjda med dagarna och det rekommenderas varmt att denna insats upprepas i i-HUSET men också på andra liknande platser.

I samband med att vi var på plats i i-HUSET fick organisationen Klimatklubben upp ögonen för oss. De höll i en klädloppis i en angränsande lokal till där vi stod. Kontakten ledde till en förfrågan om att vara med på en hållbarhetsdag i september vilket nu är inplanerat.

Det här visar att det är så viktigt att synas ute i olika sammanhang. Våra vägar korsas av andra som också driver olika former av verksamhet och tillsammans bildar vi nya mötesplatser.

LinCon, Linköpings spelkonvent

“Spel är berättande”

I slutet av året 2022 beslutades det om att ordna med en spel- och rollspelshylla på huvudbiblioteket. Spel och även litteratur på området köptes in och nu behövdes även en lansering av hyllan. Spelintresserade medarbetare kom med förslaget att vi som bibliotek bör vara med på spelkonferensen LinCon under Kristi himmelfärdshelgen. Ett event som årligen arrangeras i lokaler på Linköpings universitet av Linköpingsbaserade Dragons i samarbete med entusiaster från hela landet. Det är ett av de större spelkonferenserna i landet både i fråga om besökare, bredd och utbud. Spelkonventet samlar intresserade i alla åldrar av rollspel, figurspel, kortspel och brädspel från hela Sverige. Vi testade att vara med under fredagen. Marknadsföringsmaterial för bibliotekets medverkan producerades och brädspel, rollspel och fantastiklitteratur samt serier ställdes i ordning. Att ta tillfället i akt och prata för biblioteket och möjliggöra för intresserade att bli låntagare var också del av planeringen.

Sammanfattande diskussion:

Spela, låna och läs med Linköpings stadsbibliotek var rubriken för vår aktivitet under LinCon. Vår placering var inte mitt i händelsernas centrum med nackdelen att genomströmningen av besökare var låg. Till oss drog sig folk för att hitta ett eget bord för spelande och lugn under evenemanget. Vi fick trots detta drygt hundra intresserade besökare som vi pratade med om vår nya satsning på spel. Målet att visa upp vad vi som bibliotek har i spelväg gjorde avtryck hos flera. Att vi har en spelhylla med en stor variation av medier var inte givet för besökande. Variationen på besökande var stor med allt från barnfamiljer till ströbesökare i varierade

åldrar. Här når vi en målgrupp som vi anser inte självklart besöker våra bibliotek i vanliga fall men som vi kunde nå på detta sätt.

Efter avslutad arbetsdag var vi nöjda med de besök och samtal vi haft. Bibliotek har definitivt en plats att fylla på ett evenemang som detta. Från konventsledningens håll var de glada att ha oss där och vill vi återkomma erbjöd de oss att få ett helt rum till vårt förfogande. Det skulle vara intressant om vi kunde utveckla och vara med under ett par dagar och bygga upp en större biblioteksmiljö. En utveckling där programverksamhet ingår, eventuellt tillsammans med ett par av närvarande föreningar på LinCon. Nästa år, 2024 firar konventet 40 år och slår på stort med ett jubileum. Tidigare år har konventet även haft familjedag på lördagar, ett sammanhang där biblioteket skulle kunna finnas med.

Motorfestivalen på Sviestad

“Det fartfyllda biblioteket”

För att göra det oväntade och dyka upp där man kanske inte anar att man ska träffa på ett bibliotek dök bokbussen upp på Sviestad motorfestival lördagen den 10 juni 2023.

I marknadsföringen lyftes arrangemanget som ett större event med tävlingar och tillställningar på flera platser i landet. Inriktningen för festivalen var barn och unga. Vi förväntade oss många besökande som skulle få möjlighet att upptäcka vår biblioteksverksamhet och bokbuss. Ska vi kunna nå alla så behöver vi tänka utanför våra ramar och möta upp där människor rör sig utefter sina egna intressen. Vilka når vi på en tillställning som denna? Det ville vi ta reda på. Arrangören, Motorfestivaler.se var mycket måna om att ordna ett arrangemang som lockade hela familjen. Det skulle finnas något för alla. Att biblioteket är med på en motorfestival är även det ett sätt att nå personer som kanske annars inte skulle gå till ett bibliotek. Nå nya grupper, nå fler!

Eftersom det är en motorfestival spann vi på och tänkte hästkrafter. Hästkrafter i form av kähphästar med hinder och målgång. Våra Blue-Bots, robotarna kunde också tas med på ett race. Vi bjöd på boktips och enkelt fika! Tält och en trevlig miljö runt bussen byggdes upp med filtar och vilstolar. En sångstund var förberedd med såväl motor som sommartema på låtarna. Vi hoppades att intresset för att komma in och kika i bussen skulle vara stort.

Sammanfattande diskussion:

En dryg timme innan start för de första banracen var vi på plats med bokbussen. Vi var fyra i personalen som ställde i ordning för dagen. Tält restes och vi skapade en trevlig omgivning kring bussen för våra tilltänkta aktiviteter. Vi placerades ett litet stycke från banan där vi hade tillgång till gräsyta för våra kähphästar och andra intresseväckande aktiviteter.

Med gott hopp om ett stort intresse och många besökare på festivalen såg vi lite snopet på varandra när tiden var inne och evenemanget drog igång lite sparsmakat. Motorrelaterade utställare stod placerade lite här och var runt stadion, flertalet mitt i racingområdet. Racingen pågick och vi fick några lätttråkade ströbesök. De som kom var glatt överraskade över vår närvaro och några gjorde besök inne i bussen. De som besökte oss var barn med föräldrar. Utrop gjordes av en speaker som också nämnde att vi var på plats vilket ledde till några ytterligare besökare. Men sett utifrån vår insats och antalet besökande blev det ingen succé.

Som övriga projektaktiviteter var detta ett sätt att pröva på ny form av verksamhet för en ny målgrupp. Vi nådde inte många fler men var verksamma i en miljö där nog ingen förväntade sig att träffa på biblioteket. Det finns potential för kulturaktörer att närvara och göra sig betydelsefulla i sammanhanget men konceptet måste slipas på. Vad gäller huvudaktören Motorfestivaler.se så var de mycket inbjudande och nöjda med att vi deltog. I utvärderingen från arrangören lyfte vi att om de framåt önskar satsa på en bred publik och inte endast starkt motorintresserade personer, behöver fler kulturaktörer vara på plats och kanske även något större dragplåster med en musikartist eller liknande. Linköpings kulturliv behöver representeras i större utsträckning.

Självkritik är också på sin plats. Det hade varit enkelt att kontrollera med arrangören om andra närvarande utställare och deras placeringar i anslutning till motorstadion. Förväntningarna från oss i personalen var större än de förväntningar som infriades. Sett utifrån att projektet bedriver testverksamhet så var det ändå en nyttig upplevelse. Vi vet nu hur viktigt det är med förberedelser i god tid och att ha rimliga förväntningar på andra verksamheter som man faktiskt inte har kunskap om. När man är på nya ställen är det svårt att veta vad man har att förvänta sig. Det gäller att inte låta sig nedslås av att det inte blev som man tänkt. I stället tänka friskt vågat och vad kan vi förbättra till nästa gång. I sammanhang där vi känner en viss osäkerhet beträffande samarbetspartnern bör också en bakgrundskontroll göras för att säkerställa att vi stöttar seriös verksamhet. Nu var det i detta fall inga tveksamheter men tanken skickas med.

Motorintresserade "coolingar" på bokbussen

Bokbussen parkerad vid Bergs slussar med aktiviteter och författarsamtal

“Stå uppställd och tillgänglig - vilka kommer?”

Vilken uppmärksamhet får vi när bokbussen står uppställd på ett känt och uppskattat besöksmål? Det behöver vi ta reda på för att framåt kunna få en uppfattning om möjliga aktiviteter och besöksmål för vår mobila biblioteksverksamhet. Bergs slussar besöks flitigt av allmänheten. Besöksmålet gästas till största delen av östgötar men även av mer långväga besökare. Vi gjorde området kring bussen välkomnande med aktiviteter. Efter kontakt med AB Göta Kanalbolag vars tillstånd vi behövde för att ställa upp bokbussen placerades den strategiskt vid minigolfen och turistcentret. Det intilliggande vandrarhemmet kontaktades och vi välkomnades till området.

Närmaste bibliotekslokal är närbiblioteket i Ljungsbro och vi kompletterade dem i deras sommarutbud. Vi dukade upp med aktiviteter kopplade till sommar, sol och läsning.

I dagarna två var bokbussen på plats. Onsdag 29 juni mellan kl.10-13 samt fredag kl.14-18. Under fredagen genomfördes författarsamtal med de i Berg och Ljungsbro lokala författarna Linda Rakka och Martin Ackerfors. Samtalet var ett led i att visa att biblioteket med dess utbud kan finnas med i andra sammanhang och i olika miljöer. Program som genomförs i våra biblioteksbyggnader kan även erbjudas på andra platser.

Sammanfattande diskussion:

Direkt kl.10 på torsdagen kom en mamma med sin dotter som läst om att vi skulle vara på plats med kähästar. Det lockade! Vänner till dem anslöt efter en stund. Det var gott om besökare till en början men sedan glesades det ut. Flera kom för återlämning och lån. Av dessa var de flesta vana bokbussslåntagare som såg möjligheten till ett extra besök, en vinst i att vara ute och synas. Besöket gav en möjlighet att berätta om turerna för bussen och vår verksamhet i stort. En låntagare som brukar komma när bokbussen besöker Bjäsäter tipsade om deras Kvarndag. En dag med visning av museémiljöer mm som årligen hålls i september. Skulle inte bussen kunna komma dit blev frågan? Kännetecknande när man är ute och möter människor är att det leder till frågor om besök och samverkan i nya former och på andra platser. Vi behöver ta tillvara på förfrågningar och synpunkter från dem vi möter och om möjligt omvandla dessa till handling.

Bokbusspersonalen tog med sig frågan om besök i Bjäsäter. Till saken hör att just Bjäsäter är ett stopp för bussen i den ordinarie rutten men där det finns tveksamheter om besök ska fortsätta på grund av bristande underlag av besökande. Kanske kan dessa platser ändå besökas men på annat sätt än under ordinarie bokbusstur?

På fredagen var vädrets makter inte riktigt med oss då det var småkyligt och blåsigt. En turistmagnet som Bergs slussar får ändå sina besökare men betydligt färre än under torsdagen. En liten skara besökare anslöt vid författarsamtalet som hölls under partytältet. Vi var helt klart nöjda med författarsamtalet i sig men hade önskat mer av dagen som sådan. Det visade sig att våra författare hade flera gemensamma beröringspunkter i sitt skrivande

och kunde på ett lättsamt och trevligt sätt föra orden emellan sig. Den lilla skaran av besökare var belåtna.

Det är alltid en chansning att göra program ute i det fria. När det gäller besöksmål utan en given intresserad publik så måste vi ändå våga och ta situationen som den kommer. Marknadsföringsmässigt kunde vi ha jobbat mera och gått ut i fler kanaler och fått ut mer information på orten.

Byalagsträff i Björkeberg

“Fånga upp tankar och idéer med dem det berör”

Kontakt hade tidigare knutits med Linköpings kommuns landsbygdsstrateg Ranko Simic (se delprojekt Biblioteksombud i affär). Som ett resultat av detta deltog biblioteket under byalagsträffen i Björkeberg 2 maj 2023.

Varje byalag av de sju som var på plats presenterade sig. Även kommunfullmäktiges ordförande Mikael Sanfridson och Ranko Simic medverkade. Alla samlade fick en inblick i hur det är att vara verksam som byalag på respektive småort. Det berättades om vad som är på gång på de olika platserna och vad som upplevdes positivt och om det som var svårjobbade. Mycket av aktiviteterna kretsar kring idrott, utflykter, föreläsningar och andra program som skapar gemenskap. Fler aktiva medlemmar i byalagen önskades.

Bibliotekets punkt i programmet handlade om biblioteksutveckling utanför vår stadskärna. Bokbussen har traditionsenligt sedan 1970-talet trafikerat landsbygden men hur kan vi uppdatera oss utifrån dagens behov och utgå från de förutsättningar som finns på respektive plats? Presentation av biblioteket, ambitioner och vägar framåt utifrån Biblioteksplanen gjordes varefter workshop tog vid.

Workshopen utgick utifrån rubrikerna, Mötesplatsen, Kultur- och lärande samt digitala möjligheter. I tre grupper fick byalagen diskutera och skriva ner vad just de önskade av biblioteket i sina samhällen. Vi hjälpte till att genom att “öppna sinnen” och väcka lite nyfikenhet utan att för den skull försöka styra den fria tanken. Det kan annars vara svårt att veta vad biblioteksverksamhet innebär. Vad önskas, kan vi fylla några luckor?

Kreativa samtal fördes i föreningslokalen Björkeborgen

Sammanfattande diskussion:

Det här var en möjlighet för oss att höra hur åsikterna går på landsbygden och ett forum för att prata med dem som verkligen berörs. Genom medborgardialog i form av workshop fick vi diskussioner som gav upphov till idéer som behöver tittas närmare på och eventuellt kunna genomföras. Några är av mer traditionell natur medan andra är mer nydanande. Kan hända inspirerade från våra inledande ord? Nedan följer en summering av inkomna idéer:

Kultur & lärande:

- Bokpaket borde kunna lämnas i Instaboxar
- Bokskåp i föreningslokaler
- Uppsökande verksamhet till skolor/förskolor
- Släktforskning
- Litteratur för forskning om landsbygd
- Bjud in externa föreläsare, inspiratörer till ungdomskvällar

Mötesplatsen:

- Föreläsningar utanför tätort, ej digitala
- Biblioteksombud i Skeda Udde, affären
- Bjud in till guidade kvällsbesök på biblioteket
- Kom när det är verksamhet, exempelvis till fotbollsplanen
- Bokbytdagar
- Bokcirklar
- Studiecirklar

Digitalt:

- Hjälp till "odigitala" att hitta och beställa hem böcker med hämtning på bokbussen
- Uppsökande verksamhet till seniorer
- Facebookgrupp för tips och utvecklingsförslag
- Digitalt stöd till dem som behöver hjälp med ifyllnad av digitala formulär, handla digitalt samt biljettbokningar

Att kunna komma och berätta i lokalsamhället om vårt biblioteksuppdrag var betydelsefullt. Eventuellt gamla sätt att se på bibliotek kan suddas ut och vi kan ge en uppdaterad bild av vår verksamhet.

Sveriges Radio P1 med programledaren för programmet Byrådet, Emma Knyckare spelade under kvällen in inför avsnittet "I det tysta" som sändes 31 juli 2023. Ranko Simic berättade om träffens agenda och lyfte även bibliotekets medverkan.

Utställning under Biblioteksdagarna

“Visa vad vi gör och inspirera”

Biblioteksdagarna är ett stort arrangemang för alla medarbetare i Sverige som jobbar inom biblioteksvärlden. Här möts kollegor från universitetsbibliotek, folkbibliotek, företagsbibliotek, skolbibliotek och många flera. Årets upplaga ägde rum under två dagar i maj 2023 med föreläsningar, utställningar, samtal, idéutbyte och nätverkande. Vill man synas för en större publik i branschen så finns möjligheten här. Denna gång stod Linköping värd för evenemanget 2023 där de flesta programpunkter hölls i Konsert & Kongress. En del program med tillhörande mingel genomfördes även på Linköpings stadsbibliotek och på annat håll.

Som ett sätt att nå ut och visa på det utvecklingsarbete som skett på Linköpings stadsbibliotek i form av Mobila projektet togs en utställning fram som presenterar ett urval av de delprojekt och aktiviteter som genomförts. Utgångspunkten var också att väcka inspiration och föra samtal med intresserade. Utställningen togs fram under en dryg månads tid. Temat för biblioteksdagarna var öppenhet vilket var enkelt att relatera till i utställningen då hela Mobila projektet andas just öppenhet. Linköpings stadsbibliotek höll i en festkväll för tillresta kollegor och under denna passade biblioteket på att visa upp sig lite extra. Som en del i detta presenterades utställningen som stod strategiskt placerad och var bemannad där folk passerade.

Dagen därpå visades den igen i samband med en föreläsning som biblioteket höll i. Efter Biblioteksdagarna stod utställningen i bibliotekets entré under tre veckor. Den erbjöds även våra närbibliotek. En förfrågan om visning skickades även till landsbygdsutvecklare Ranko Simic för att undersöka om intresse skulle kunna finnas för att i något sammanhang exponera den för våra politiker. Detta för att visa på vad vi utfört men också visa på hur vi blickar framåt för att nå framtida användare. Projektet fick grönt ljus och det planeras för en visning i samband med att kommunfullmäktige sammanträder i Linköpings stadshus under hösten.

Sammanfattande diskussion:

Utställningen fick många besökare under Biblioteksdagarna. Flera stannade till och det samtalades friskt kring hur vi arbetar och hur det ser ut på andra platser i Sverige med mobil biblioteksverksamhet. De flesta som stannade till kopplade begreppet mobil biblioteksverksamhet till bokbussverksamhet. Projektet fick genom utställningen chansen att bredda synen på begreppet. Enskilda delprojekt/aktiviteter fotades av utställningsbesökarna för att ta med hem till den egna verksamheten. Kontaktuppgifter utbyttes och det var intressant att få ta del av responsen. Intentionen från början med att inspirera och diskutera föll väl ut.

När det gäller visningen i Stadshuset i samband med Kommunfullmäktiges sammanträde kommer det att äga rum efter att projektet avslutats. Här vill vi bidra och visa upp exempel på metoder som biblioteket jobbar med för att få människor mer delaktiga i samhället. Demokrati i praktiken!

Fortbildning i mobil biblioteksverksamhet

“Tillfälle för personalen att lära sig mer”

Den här aktiviteten vände sig till kollegorna på Linköpings stadsbibliotek. Bibliotekets mobila verksamhet är sammanlänkad med det läsfrämjande uppdrag som tydligt står beskrivet i bibliotekslagen. Att främja tillgänglighet till medier, biblioteksservice och aktivt samhällsdeltagande är ett centralt syfte med den mobila biblioteksverksamheten. Många bibliotek kämpar för att kunna erbjuda medborgarna just detta, så även Linköpings stadsbibliotek. Det är viktigt att personalen får en introduktion till begrepp och tar del av möjliga metoder inom området men också för att skapa en medvetenhet om vikten av att jobba mobilt. Vi behöver få ett professionsperspektiv på den utåtriktade biblioteksverksamheten.

Sirpa Bark, universitetsadjunkt i biblioteks- och informationsvetenskap bjöds in för att hålla i föreläsningen och efterföljande workshop. Sirpa är medförfattare till undersökningen “Ett fenomen i rörelse: en undersökning om uppsökande biblioteksverksamhet i kommunerna i Västra Götaland”. Hon gav teoretiska perspektiv på uppsökande verksamhet och hur de kan förstås i en vidare biblioteks- och informationsvetenskaplig kontext. Föreläsningen gav en kunskapsöversikt i uppsökande biblioteksverksamhet, vad det innebär och vad som utförts på området i Västra Götalandsregionen. Vi kämpar i mångt och mycket med samma frågeställningar och det är lätt att dra paralleller. Hur ska vi uppfylla bibliotekslagen för allas lika möjlighet till delaktighet i samhället? Utåtriktad verksamhet hamnar lätt på undantag och betraktas som någonting extra när det egentligen handlar om grundläggande biblioteksarbete och kärnverksamhet. Det representerar ett konkret lässtimulerande arbete för personer som av olika anledningar inte tar sig till en bibliotekslokal. Konflikten mellan öppethållande och mobila arbetssätt togs upp och är ett dilemma för biblioteken.

I den uppföljande workshopen med frågor för diskussion kom det fram en mängd goda synpunkter. Det blev ett nyttigt och givande tillfälle att plocka upp tankar och idéer som vi kan ta med i det fortsatta arbetet. Samtalet kom in på mer genomgripande förändringar i hur vi skulle kunna jobba. Men fokus kom att hamna på aktiviteter av typen pop-ups. När vi tänker uppsökande tänker vi gärna traditionellt och då ligger pop-up nära till hands. Nedan en summering av vad grupperna i workshopen kom fram till.

Vilket begrepp använder du när vi pratar om att möta människor utanför våra bibliotekslokaler?

- Uppsökande om det traditionella, t.ex. Boken kommer
- Mobil verksamhet är förknippat med det arbete vi gör nu (mobila projektet), ett vidare begrepp.
- Pop-up - är spontant, en oväntad plats - till skillnad från planerad mobil verksamhet.
- Bokbuss ses som ett ordinarie bibliotek, kan vara uppsökande.

Är digitala aktiviteter uppsökande?

- Digitalt är inte uppsökande per automatik. Digitala bokcirkel exempelvis är mer ett "annat rum". Kan vara uppsökande om man använder det i uppsökande syfte.
- Digitala program - har gett biblioteket nya besökare. Ja, de är uppsökande.

Vad är syftet med uppsökande verksamhet enligt dig?

- Att få folk till biblioteket - marknadsföring
- Riktad verksamhet till dom som inte kan eller vill komma till biblioteket
- Att nå de prioriterade grupperna
- Att verka utjämnande, det demokratiska uppdraget
- Det oväntade, att dyka upp på platser för att överraska
- Bilden av biblioteket - vad är biblioteket? Visa bredden. Läsfrämjande, bara visa upp sig - marknadsföring.

Vilken målgrupp anser du är mest är mest angelägen att nå och varför?

- Prioriterade grupper - för att vi ska
- Icke-användare - varför kommer de inte, kan vara många olika anledningar
- Alla samt icke/sällananvändare. Folk ska använda biblioteket mer
- Biblioteksisolerade områden, boende där.

Vilka kompetensutvecklingsbehov ser du hos dig själv när det gäller att arbeta uppsökande?

- Utveckling av våra samarbeten - lära av de man ska ut till (personalen) innan (tex boende för personer med intellektuell funktionsnedsättning) för att kunna "pricka rätt" med våra tjänster. Inte tro att vi ska lösa och klara allt.
- Lära av erfarna kollegor. Våga fråga och lära av situationen.
- Få in en vana att tänka uppsökande. Få in tänket och rutiner.
- Omvärldsbevaka chanser där vi kan synas, se möjligheter.
- Schemalägga "mobilpass"
- Skapa en idébank - vad ska vi ha med oss när vi ger oss ut?
- Göra det oftare, får ej vara ett ensamarbete.
- Lära av varandra när man är ute. Skolavslutningar, fånga unga.
- Ungdomsambassadörer som finns med i vår verksamhet.
- Meröppet öppnar upp (frigör tid) för att lägga arbetstid på uppsökande verksamhet.

Hur arbetar ni med uppföljning av uppsökande arbete?

- För statistik - för att få fram informationen till våra politiker som förhoppningsvis ger mer medel.
- Tänker igenom aktiviteten själv efteråt för att lära till nästa gång.
- Efter varje aktivitet skriver vi ner kommentarer för att komma ihåg inför kommande besök (Bokstart).
- Följs upp med verksamhetsplanen. Projekt/verksamhet ökar, kan bli mer av uppföljningar. Ett förbättringsområde. Mer strukturerad uppföljning behövs.
- Dela erfarenheter mer. Vad funkar? Vad funkar inte?

Vad behövs för att just du ska känna inspiration i att arbeta med uppsökande verksamhet?

- Att vara två är viktigt
- Lyssna aktivt på "externa" för att få "ideer att haka på. Ta initiativ till samverkan.

- Färdigt kit med tydlig avsändare som bara är att plocka med när man ska jobba "utanför" - enkelt att använda och ta med.

I den gemensamma diskussionen konstateras att det helt klart finns utmaningar. Det handlar om tid, personal, prioriteringar, intresse hos personalen och hur långt sträcker sig egentligen vårt biblioteksuppdrag? När och hur ska vi hinna med att finnas för alla? Det rådde enighet kring att det fysiska mötet är oslagbart. Vi våga testa oss fram mera för vad gör det om något går fel? Vid större satsningar behövs mer tid för kartläggning och planering, men vid mindre insatser behöver vi inte "planera ihjäl oss".

Att på detta sätt träffas kollegor emellan och diskutera mobila arbetssätt gör oss målinriktade och vi rustar oss för framtiden. Nu måste vi också få förutsättningar för att kunna utföra arbetet.

Slutsatser - vad tar vi med oss

I samband med projektstart behövde vi ställa oss frågan varför det är så viktigt att vi som bibliotek jobbar mobilt? Från projektets sida besvaras nu frågan med att det handlar om att arbeta kompensatoriskt, jämna ut men också utöka förutsättningarna för deltagande i kultur- och samhällslivet och skapa mer jämlika möjligheter för människor. Det gynnar alla, olika mycket beroende på hur respektive insats utformas. Vi når fler med all den biblioteksservice vi har att erbjuda och vi arbetar läsfrämjande. Vi får en större räckvidd och når människor på ett annat sätt än om vi håller oss fast i våra bibliotekslokaler. Biblioteket som mötesplats kan vara i princip var som helst. Syns vi ute, känns biblioteket både levande och närvarande i vardagslivet.

Bokbussen i verksamheten

Våga testa var ett motto vid projektstart. Det har verkligen gjorts inte minst ifråga om bokbussens verksamhet där vi tänkt på gränserna ordentligt. Bokbussen används i vanliga fall traditionellt med inplanerade turer till förskolor och landsbygdshållplatser. Någon gång per år eller två har den använts vid särskilda öppna arrangemang. Bokbussen är mycket uppskattad och har stort värde när det gäller att nå ut utanför innerstaden. Det är inte heller svårt att se dess symbolvärde, en markör för den samhällsservice som biblioteket bedriver i Linköpingsbygden.

Genomförda projekt svarar inte på frågan om hur framtidens bokbussverksamhet ska se ut men öppnar upp för nya möjligheter att tänka och arbeta utefter. Sammantaget ses goda möjligheter till fler samarbeten både inom Linköpings kommun men också med nya partners som gör att vi får tänka i nya infallsvinklar kring verksamheten.

Genom att öppna upp för möjligheten att använda bokbussen på nya sätt kan den spela en större roll än vad den gör idag. Särskilt i fråga om våra prioriterade grupper som exempelvis i funktioner och besök inom LSS-verksamhet för att erbjuda dem den biblioteksservice de har rätt till. Bokbussen väcker också lust och nyfikenhet hos barn där bussen kan vara den första kontakten med biblioteket. Här finner vi också en viktig målgrupp.

Vi ska inte vara rädda för att göra förändringar i befintlig verksamhet om vi kan motivera besluten med stöd av bibliotekslagen och bibliotekets styrdokument.

En väg framåt är att synas i fler sammanhang såsom olika landsbyggsdagar, temadagar och vid lovverksamhet. Bussen drar uppmärksamhet till sig och det behöver vi nyttja. Andra arrangörer uppmuntras till att boka bussen och nya samarbeten inleds som gör att biblioteket har möjlighet att bredda den utåtriktade verksamheten. Ett kundbaserat tankesätt i demokratisk anda som behöver arbetas in och få en bättre spridning. Med den testverksamhet vi utfört kan vi dra slutsatsen att det även kan vara en fördel att också synas i mindre sammanhang där konkurrensen med andra aktörer är låg. Småskalighet kan vara en fördel när vi jobbar utåtriktad, det ger möjlighet till mer riktade insatser. Det står i kontrast till större arrangemang där biblioteket till stor del finns med i marknadsföringssyfte för att väcka uppmärksamhet bland fler kulturutövare. Det ska vi också göra men det är ett annat sätt att nå ut.

Samverkan

För att synliggöra bibliotekets tjänster har samverkan med andra aktörer prioriterats. De flesta av delprojekten och aktiviteterna som genomförts har haft någon eller några externa aktörer involverade. En viktig lärdom har varit att knyta kontakter tidigt under arbetets gång då kontakterna gav resultat först senare i projektet. Genom andras verksamheter sprider vi kunskap om vad ett modernt bibliotek är och hur det kan nyttjas. Tillsammans med andra aktörer skapar vi mötesplatser och kontakter som leder till nya samverkansformer. Finns inte vanan att besöka våra bibliotekslokaler kan detta också innebära en väg att nå ickeanvändarna, dvs genom andra. Vid nya samarbeten inom områden där vi inte har full överblick rekommenderas att en bakgrundskoll görs för att säkerställa att vi stöttar seriös verksamhet.

Prioriterade målgrupper

Att tänka ut tillvägagångssätt där vi på ett gynnsamt sätt når våra prioriterade målgrupper har varit en utmaning. Det som prioriterats har varit att nå ut på flera sätt, i kombination med att det gärna kan vara bestående eller göras igen. Insatser såsom LasseMajas deckarpromenad och inte minst de uppskattade aktiviteterna i samband med lägerverksamhet och LSS är exempel på där vi nådde tänkt målgrupp. Vi har numera ett samarbete med ungdomsverksamheten LinGo vilket ger goda förutsättningar för gemensamma aktiviteter fortsättningsvis.

I Biblioteksstart Ryd tog vi fasta på att fler behöver känna till biblioteket och få det presenterat genom personlig service. Vi vände oss till "alla" även om betoningen låg på personer med annan bakgrund än den svenska i mångkulturella Ryd. Detta delprojekt med biblioteksintroduktion hoppas vi genererar besökare framöver.

Projektet lyfter fördelarna med meröppet på våra närbibliotek som kan nyttjas för att frigöra personalresurser till aktiviteter inom exempelvis LSS. Tanken lyfts också att våra närbibliotek med rätt personalfördelning även kan vidga sina upptagningsområden för att nå dem som

har svårt att ta sig till bibliotekslokalen. På respektive närbibliotek finns kunskapen om användarna i området.

Digitala resurser i projektet

Hur har projektet upplevt användningen av digitala resurser i delprojekt och aktiviteter? Att jobba mobilt med digitala resurser är en utmaning. Det som upptäckts är att tjänster och verktyg sällan klarar sig på egen hand. Det visade sig tydligt i delprojektet med QR-koder i sjukhusmiljö. Fler tester rekommenderas på området för att finna sätt för en mer funktionell användning. Det krävs ett närvarande mänskligt mellanled, någon som introducerar och hjälper till vid urval och användning. Digitala resurser gör sig utmärkt som hjälpmedel i den mobila verksamheten snarare än att fungera av sig själva. Samtal med individuella introduktioner med utgångspunkt i individens önskemål och behov gör att tjänsterna kommer till användning. Här skulle vi också kunna arbeta i samverkan med andra aktörer. Utbilda andra som i sin tur går ut till användarna. Vid flera av aktiviteterna har inriktningen varit att informera om tjänsterna som användarna når via Götatabibliotekens webbplats samt instruera rent praktiskt hur de används.

Vägar framåt

Det finns inte en väg framåt utan flera för att hålla det mobila biblioteket levande! Det viktiga är att utvecklingsarbetet fortskrider och att vi förnyar oss. Eftersom mobil biblioteksverksamhet handlar om att arbeta med demokrati i praktiken, i staden såväl som på landsbygden är det just det vi ska göra. Vi behöver vara modiga och fortsätta testa oss fram.

Lägga vikt på mobila arbetssätt

Den mobila biblioteksverksamheten behöver prioriteras om vi ska kunna nå alla som bibliotekslagen uttrycker. Här kommer vi in på kärnverksamheten för biblioteket i den bemärkelsen att det i många fall handlar om konkret lässtimulerande arbete och via mobila arbetssätt bidra till en uthållig demokrati genom att verka för fler aktiva samhällsmedborgare. Att arbeta mobilt handlar till viss del om marknadsföring av biblioteket men framför allt ligger det på ett djupare plan ovan nämnt. Betraktas det mobila arbetssättet som kärnverksamhet bör det behandlas professionellt och vara lika viktigt som exempelvis bibliotekets öppethållande och bemanning i våra diskar.

Troligt är att när resurser inte räcker till så är det den utåtriktade verksamheten som får stryka på foten. Mobil biblioteksverksamhet handlar om kvalitativt biblioteksarbete och det räknas inte i siffror på samma sätt som antal öppna timmar på ett bibliotek eller siffror för antal utlån. Det gör det sårbart och dessvärre lättare att prioritera ner. Här behöver vi ändring av resursfördelningen.

Med det sagt, satsar vi stort behövs resurser. Resurser ifråga om tid, personal och ekonomiska medel. Det är i grunden ett ledningbeslut som styrs utifrån kommunala medel

och förutsättningar. Här måste nyttan av verksamheten påtalas och knytas till exempelvis Linköpings kommuns arbete mot segregation, landsbygdsstrategi, barn och ungas möjligheter till en aktiv fritid och andra för kommunen viktiga program. Inte minst Linköpings kommuns kulturpolitiska program.

Hur kan vi gå till väga?

För att utveckla den mobila biblioteksverksamheten som innebär nya arbetssätt och förändringar som i rapporten benämns delprojekt behövs en ansvarig person samt grupp för utveckling, planering och genomförande. Kan ett mobilt arbetslag med medlemmar från varje team vara rätt väg att gå? Det kräver i regel väl genomtänkta idéer, tid och skapande av kontaktnät. Det behöver underhållas kontinuerligt, följas upp och utvärderas. Vägen framåt går ofta genom samarbeten av olika slag och att vi gör oss relevanta i andras verksamheter. Något vi bör gå vidare med är att knyta vår verksamhet till platser där annan samhällsservice finns. Då drar vi nytta av tillströmningen av människor och vi kan på ett enklare sätt nå ut med vårt utbud. Att jobba även mot näringslivet är en idé som öppnar upp så länge det inte ger en osund press. Vi måste vara kritiska och tänka på vårt budskap och vad Linköpings stadsbibliotek står för. Det är också viktigt att ställa frågan, vem är avsändaren?

Rekommendationen som ges är att tänka brett, stort och utanför ramarna för den ordinarie verksamheten. Våga utmana tankarna om vad ett bibliotek är. Biblioteket behöver följa samhällsutvecklingen vilket ställer krav på kreativitet. Tjänster individualiseras allt mer för att passa in i vardagspusslet. Dessutom behöver de vara användarvänliga och lätta att ta till sig. Att göra det så enkelt som möjligt för människor att kunna använda oss är ett motto att jobba utefter. Modernisering kan därmed sägas bli en viktig faktor för att fortsatt locka till oss nya användare. Förändringsarbete, framåtanda och att tänka utöver det vanliga tar tid och känns i hela kroppen för en biblioteksmedarbetare.

Självklart ska vi fortsätta och medverka med aktiviteter vid olika arrangemang som vi redan gör idag men det kan också utökas. Det kan göras på fler platser, på nya sätt och med nya samarbetspartners. Med nya samarbeten når vi nya målgrupper och får in en fot på nya arenor som blir nya mötesplatser. Kanske är det där vi har våra ickeanvändare som vi vill få som nya användare. Att samverka och gå in i varandras verksamheter stärker också den egna kompetensen. Tag kontakt, vi har inget att förlora. Glöm inte bort att i ett tidigt skede prata om förväntningar. Det är en klar fördel om vi har likvärdiga intentioner och målbilder.

Rent praktiskt är årshjul med schemaläggning av aktiviteter ett sätt att se till att vi ger oss ut och möter människor. Dessutom ger det en bra överblick för vad vi genomfört. En idé är att schemalägga mobila aktiviteter på samma sätt som vi schemalägger pass i våra diskar. Det kan vara aktiviteter av enklare slag där ett mobilt kit finns förberett och man ger sig ut två och två. Det skulle då kunna vara under sommarhalvåret samt under loven.

Vi ska synas och medverka vid särskilda aktivitetsdagar såsom Nationaldagen, Pride eller Stadsfesten där vi är en bland många aktörer men det är också viktigt att möta upp i vardagen på torget eller kanske utanför en skola.

Hur mobila turer kan delas upp samt kompetensutvecklingsbehov med exempel:

- Schemalagda turer:
 - förskolor
 - allmänheten
- Marknadsförda turer:
 - stadsdelsdagar
 - pride
 - sportevenemang
 - skolavslutning
- Spontana turer:
 - utsatta områden
 - torget
 - utanför skolan när skoldagen är slut

Utmaningen ligger också i att få så många i personalen som möjligt aktiva och tänka mobilt. Det är viktigt att hela arbetsgruppen inkluderas i det mobila tankesättet. Alla behöver inte vara utförare men idéer kan alla ha. Som utförare behöver vi tänka på kompetensutvecklingsbehov som ser olika ut från person till person. Det kan handla om exempelvis:

- bemötande
- digital kompetens
- marknadsföring och kommunikation
- samarbeta med andra verksamheter
- pedagogisk kompetens
- planering
- litteraturkännedom

Glöm inte bort att utvärdera och dokumentera. Det är viktigt vid uppföljningen och motiverar finansiering till kommande verksamhet.

Projektet har gett värdefulla erfarenheter, beskrivna i varje delprojekt/aktivitet. Vi har från den utgångspunkten varit framåtskridande när vi provat en mängd olika sätt att arbeta på. Nya mötesplatser har skapats, vi har provat att ha programverksamhet på olika håll, fått nya låntagare på landsbygd så väl som i staden. Vi har även haft en bredd i fråga om samverkanspartners och visat att vi vill synas och finnas till för alla.